

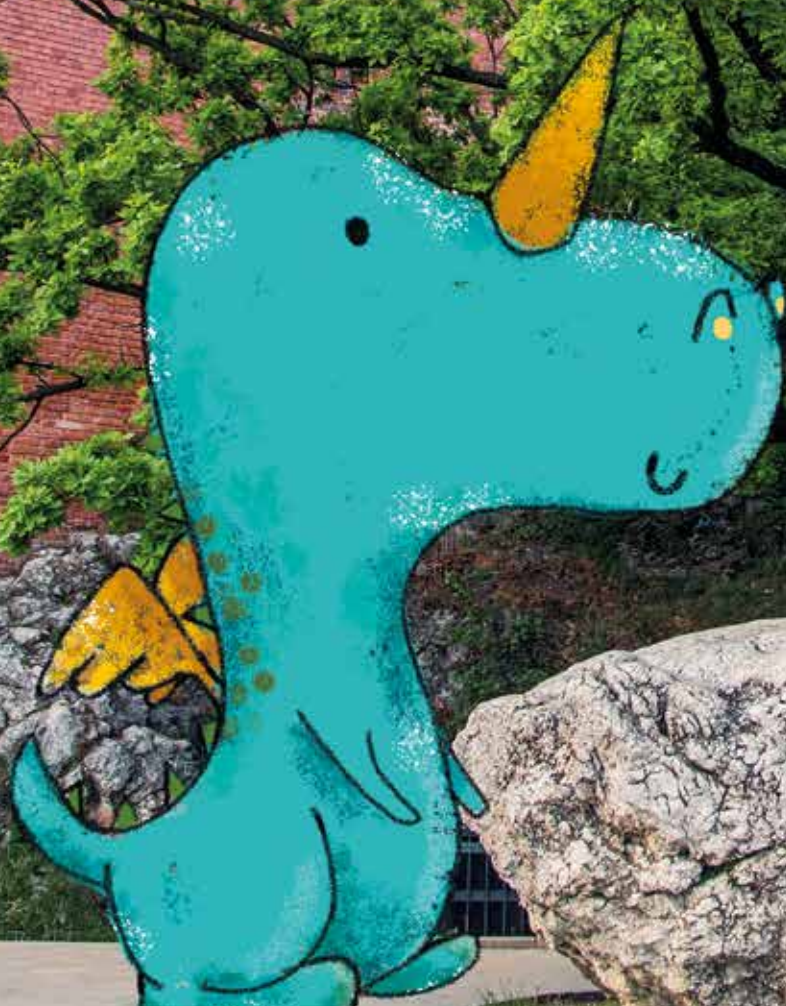
DWUTYGODNIK MIEJSKI

KRAKÓW.PL

Nr 3 (300), 2 marca 2022

egzemplarz bezpłatny, ISSN 1898-9039

Kraków dzieciom

Cel – kultura na Wesolej
Rozmowa z Magdaleną Doksą-Tverberg,
dyrektorką KBF-u

**Rośnie ekspozycja Parku
Edukacyjnego „Branice”**
W Krakowie powstaje skansen

KONKURS **CZYTELNIK ROKU 2022**

Zacznij już dziś – zgłoś udział
i odbierz Paszport Czytelnika!
Czytaj i wypożyczaj w Bibliotece Kraków!
Zdobądź tytuł Czytelnika Roku!

Więcej informacji na
www.biblioteka.krakow.pl

BIBLIOTEKA KRAKÓW • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

PARTNERZY KONKURSU:

DWUTYGODNIK MIEJSKI

KRAKÓW.PL

Spis treści

str. 6

KRAKÓW DZIECIOM

- 6. **Kraków dzieciom**
Akademia Młodego Krakowianina
- 9. **Cel – kultura na Wesolej**
Rozmowa z Magdaleną Doksą-Tverberg, dyrektorką Krakowskiego Biura Festiwalowego

MIASTO

- 10. **Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa**
- 10. **Masz 10–18 lat?**
Wypełnij ankietę i wygraj atrakcyjne nagrody!
- 11. **Staw Płaszowski**
- 11. **Projekt Life Urbangreen w Krakowie!**
- 11. **Nabór do Ogrodu Społecznego**
- 12. **Przyjazny tramwaj do Mistrzejowic**
O udogodnieniach dla osób z niepełnosprawnościami
- 13. **Estonia i jej e-rezydencja**
Rozmowa z Piotrem Paluchem, konsulem honorowym Estonii
- 14. **Rośnie liczba instalacji OZE w Krakowie**
O programie Odnawialnych Źródeł Energii
- 15. **Strategiczna strona Krakowa**
Zajrzyj na stronę internetową
- 16. **KRAKÓW DLA DZIECI**

KULTURA

- 18. **Metamorfozy nowohuckich szyldów i witryn**
O nowohuckim parku kulturowym
- 19. **Biblioteka Kraków poleca**
„Self-Reg. Jak pomóc dziecku...”
- 19. **MI SIE | Teatr dla dzieci**
Zapraszamy na Papierniczą 2
- 20. **Powinniśmy wrócić do podstaw**
Rozmowa z prof. Fulią Atacan
- 21. **Widziane z Krzysztoforów**
Felieton Ryszarda Kozika
- 22. **Rośnie ekspozycja Parku Edukacyjnego „Branice”**
Trwa zbieranie eksponatów
- 23. **II Festiwal Odpowiedzialnego Podróżowania**
Ośrodek Kultury im. C.K. Norwida zaprasza
- 24. **W marcu zapraszamy na Miesiąc Krakowianek!**
Święto Kobiet
- 25. **Nie tylko dla pań!**
Co się dzieje w Nowej Hucie?

DLA SENIORÓW

- 25. **Nowohucka Akademia Seniora**
Seniorzy mają w czym wybierać!
- 26. **Krakowskie szkoły mogą łączyć pokolenia**
Felieton Anny Okońskiej-Walkowicz

RADA MIASTA KRAKOWA

- 27. **Nie chciałbym powtórki z rozrywki**
Rozmowa z radnym Adamem Migdalem

HISTORIA

- 28. **Neopogańskie fascynacje**
Felieton historyczny Michała Koziola
- 29. **Kalendarium krakowskie**
- 30. **Ogłoszenia**

str. 18

str. 22

300!

Choć już trzeci w tym roku, ale jakże wyjątkowy! Dziś oddajemy w Państwa ręce trzysetne wydanie KRAKOWA.PL. Z tej okazji przygotowaliśmy kilka niespodzianek, bo jeśli świętować, to tylko z naszymi czytelnikami!

Nasz dwutygodnik zyskał nową szatę graficzną – mam nadzieję, że spodoba się Państwu tak jak nam. Najwięcej niespodzianek czeka jednak na środkowych stronach, co zapowiada niezwykle bohater z okładki. Kim on jest? To Smokorożec, spokrewniony ze Smokiem Wawelskim po linii Smoczotapych. Po latach zaproszeń postanowił wreszcie skorzystać z oferty kuzyna i... odwiedzić Kraków. Teraz stara się dowiedzieć o stolicy Małopolski jak najwięcej i zdaje relację ze swoich odkryć w naszej gazecie.

Zapraszamy najmłodszych krakowian, aby towarzyszyli Smokorożcowi w jego wędrówkach. W każdym numerze będzie można znaleźć ciekawe historie, zadania, zagadki i polecajki – gdyż nasz bohater zapisał się do Biblioteki Kraków i zamierza stać się wzorowym czytelnikiem.

Przy okazji ogłaszamy konkurs na imię dla Smokorożca! Może Rożek? Albo Smyczek? Czekamy na Wasze propozycje – najlepsze z nich nagrodzimy zestawami miejskich gadżetów. Zgłoszenia przyjmujemy pod adresem: redakcja@um.krakow.pl – do 11 marca.

Beata
Klejbuk-Goździalska

redaktor naczelna

Kraków

Wydawca: Urząd Miasta Krakowa, Wydział Komunikacji Społecznej, 31-004 Kraków, pl. Wszystkich Świętych 3–4

Adres redakcji: pl. Wszystkich Świętych 3–4, tel. 12 616-13-86, e-mail: redakcja@um.krakow.pl

Redaktor naczelna: Beata Klejbuk-Goździalska

Sekretarz redakcji: Agata Włodarczyk

Współpracownicy: Michał Koziół, Tadeusz Mordarski, Paweł Waluś, Beata Sabatowicz, Ryszard Kozik, Aleksandra Mikolaszek, Dawid Masło

Zdjęcia: Bogusław Świerzowski, Jan Graczyński, Wiesław Majka

Okładka: Bogusław Świerzowski

Projekt graficzny: Pro Art Studio

Korekta: Magdalena Kędziarska-Zaporowska

Skład i tamanie: Pro Art Studio

Druk: Drukarnia Leyko Sp. z o.o.

Nakład: 32 tysięcy egz. ISSN 1898-9039

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i wprowadzania zmian do nadesłanych tekstów. Nadesłanie tekstu nie jest równoznaczne z jego opublikowaniem.

Sposób dystrybucji dwutygodnika miejskiego KRAKÓW.PL:

Dwutygodnik KRAKÓW.PL można otrzymać w budynkach Urzędu Miasta Krakowa przy pl. Wszystkich Świętych 3–4, ul. Grunwaldzkiej 8, ul. Lubelskiej 27, w Rynku Podgórskim 1 i 2, na os. Zgody 2, przy ul. Stachowicza 18, al. Powstania Warszawskiego 10, ul. Dekerta 24, ul. Wielickiej 28A, ul. Sarego 4, w punktach sprzedaży biletów MPK oraz w krakowskich szpitalach, Centrum Handlowym M1, Galerii Bronowice i siedzibach jednostek miejskich.

Dwutygodnik jest dostępny również w salonikach prasowych sieci KOLPORTER: al. Pokoju 20, ul. Powstańców 34C, ul. Nowohucka 52 (SELGROS), ul. Pawia (Galeria Krakowska), ul. Ćwiklińskiej 12 (Carrefour – przejście), ul. Lubicz L2, ul. Stawowa 62 (Galeria Bronowice), ul. Pawia 5A (Dworzec PKP), al. Pokoju 33, ul. Komandosów 8, al. Bora-Komorowskiego 41 (Serenada), ul. Beskidzka 43, ul. Mackiewicza 17A, ul. Jerzmanowskiego 14/13, ul. Bałuckiego 17 / Konfederacka 1 i ul. Bojki 4.

W dniu ukazania się numeru, w godzinach porannych, dwutygodnik rozdawany jest na rondach Grunwaldzkim, Mogiłskim, Matecznego, Kocmyrzowskim, na skrzyżowaniach Kobierzyńska / Grota-Roweckiego, Królewska / al. Mickiewicza, al. Słowackiego / Prądnicka oraz pod Teatrem Bagatela i – w godzinach popołudniowych – na pętlach: Borek Fatęcki i Krowodrza Górka.

Kolejny numer KRAKOWA.PL ukazuje się 16 marca 2022 r.

Kraków w dobrym klimacie

zdjęcia: Bogusław Świerzowski

Kraków dzieciom

Tadeusz Mordarski

Jak skonstruowane są tramwaje i autobusy? Skąd w kranie bierze się woda, a w kaloryferach ciepło? Co należy zrobić ze śmieciami? Na setki podobnych pytań odpowiadają specjaliści, animatorzy i nauczyciele w ramach Akademii Młodego Krakowianina. To zakrojony na dużą skalę projekt dla uczniów szkół podstawowych (klasy I–III), który ma przybliżyć im, jak funkcjonuje Miasto.

Najmłodszy krakowianin może porozmawiać m.in. z motorniczymi, strażnikami miejskimi, animatorami kultury czy ekspertami od środowiska. A to wszystko dzięki współdziałaniu spółki i instytucji miejskich.

Trambuś oprowadza dzieci po zajezdni / fot. Bogusław Świerżowski

Jak myje się autobusy?

– Dziś dowiedziałem się, jak bezpiecznie jeździć tramwajem i że trzeba ustępować miejsca starszym – mówi nam Bartek, który ze swoją klasą odwiedził zajezdnię tramwajową Podgórze przy ul. Brożka 3. To tutaj przewodnikiem kilkulatek jest Trambuś, czyli oficjalna maskotka MPK SA w Krakowie. – Podczas wizyty uczniowie spotkają się z motorniczymi i mogą posłuchać, na czym polega jego praca. Trambuś wyjaśnia im także najważniejsze zasady bezpiecznego i kulturalnego podróżowania tramwajami, m.in. zwraca uwagę na konieczność trzymania się uchwytów podczas jazdy oraz na zasady bezpiecznego przechodzenia przez jezdnie i tory – opisuje Marek Gancarczyk, rzecznik spółki. Dzieci nie tylko dowiadują się, jak bezpiecznie poruszać się komunikacją miejską, ale także oglądają te miejsca, gdzie tramwaje są naprawiane i przechodzą przeglądy. Dzięki przejazdowi tramwajem przez myjnię mogą także zobaczyć, jak każdego dnia myte są pojazdy MPK. – Edukacja prowadzona przez Trambusia na specjalnie opracowanej trasie w zajezdni tramwajowej Podgórze ma uczyć bezpiecznego i kulturalnego korzystania z komunikacji miejskiej już od najmłodszych lat, czyli od szkoły podstawowej. Edukacyjne działania MPK SA mają także na celu zwrócenie dzieciom uwagi na to, jak ważne dla klimatu jest korzystanie z komunikacji miejskiej – dodaje Gancarczyk.

Czy las zasypia w nocy?

O ekologiczno-przyrodniczy aspekt edukacji najmłodszych krakowian dba Zarząd Zieleni Miejskiej, który realizuje zajęcia w Centrum Edukacji Ekologicznej „Symbioza”, gdzie odbywają się nietypowe spotkania z puszczykiem, borsukiem, rzekotką i bukiem. Dzięki tym bohaterom Centrum dzieci poznają las z perspektywy jego mieszkańców, którzy w bardzo ciekawy, ale zarazem przystępny i wciągający sposób zapraszają najmłodszych do odkrywania leśnego życia. W trakcie zwiedzania uczniowie korzystają z tzw. sali dziennej oraz sali nocnej, które pozwalają przekonać się, że leśne życie nie zasypia, a w jego odkrywaniu wykorzystać musimy wszystkie nasze zmysły. Akademia Młodego Krakowianina w CEE Symbioza to nie tylko porcja wiedzy na temat lasu, to przede wszystkim odkrywanie go poprzez różnego rodzaju zagadki, zadania oraz stopniowe poznawanie jego sekretów. – Nasza wystawa to nie ekspozycja, wokół których dzieci przechadzają się, patrząc z daleka. Każdorazowo jest to zaproszenie do wspólnego odkrywania, sprawdzania i doświadczenia wszystkimi zmysłami. Leśne życie na każdym kroku zachwyca, zaskakuje, a poznanie go bliżej sprawia, że późniejsze wyprawy po leśnych ścieżkach stają się dla najmłodszych fascynującą przygodą. Tego właśnie chcemy uczyć: uważności oraz umiejętności takiego zbliżenia się do przyrody, które będzie procentować również w późniejszym, dorosłym życiu. W myśl zasady „Czym skorupka za młodu nasiąknie...” – mówi Aleksandra Mikolaszek z ZZM. Opis warsztatów można znaleźć na www.symbioza-krakow.pl.

Czy strażnik miejski ma pistolet?

Uczniowie krakowskich podstawówek mogą też podglądać, jak pracują strażnicy miejscy. Spotkania prowadzone są w komendzie przy ul. Dobrego Pasterza 116. – Mali krakowianie są zawsze mile widziani w naszej komendzie, zwłaszcza że zwykle to strażnicy odwiedzają szkoły, prowadząc zajęcia profilaktyczne. Codzienna praca strażników, wizyta w dyżurce, obejrzenie wyposażenia funkcjonariuszy na długo pozostają w pamięci naszych małych gości. Co więcej, jest to wizyta w cyklu Akademii Młodego Krakowianina, więc ukazuje naszą służbę jako ważny element miejskiego organizmu – twierdzi Paweł Zaborski, naczelnik Wydziału Profilaktyki. Z opowieści strażników można dowiedzieć się, że służba w jednostce mundurowej to coś więcej niż sposób zarabiania na życie. – Po ►

► wysłuchaniu krótkiego wykładu uczniowie oprowadzani są po komendzie, gdzie spotykają się ze strażnikami w trakcie ich codziennych obowiązków. Mogą przyjrzeć się, jak wygląda m.in. przygotowanie do służby, przyjmowanie zgłoszeń przez dyżurujących strażników, a także zobaczyć pracę ekologów z dronem – wylicza Edyta Ćwiklik ze SMMK.

Gdzie przebierają się sportowcy?

Zwiedzanie najskrytszych zakamarków największej hali widowiskowo-sportowej w Polsce oferuje TAURON Arena Kraków. – Kiedyś już byłem tutaj z tatą na meczu siatkówki, ale teraz mogłem wejść do szatni, gdzie przebierali się zawodnicy – emocjonuje się ośmioletni Franek, który wraz z kolegami zobaczył też łożo VIP, sale konferencyjne, a także mógł wejść na samą płytę hali. Wielkie wrażenie na dzieciakach zrobiła możliwość obejrzenia areny z najwyższego, 52. rzędu trybun. – To dla nas niezwykle ważne, że możemy brać udział w inicjatywie, dzięki której młodzi krakowianie poznają miasto, instytucje i spółki, które w nim działają. Projekt wpisuje się w nasze działania edukacyjne i pokazuje, że arena jest otwarta dla mieszkańców Krakowa – przyznaje Katarzyna Fiedorowicz-Razmus, rzecznik prasowy TAURON Areny.

Kim jest uchodźca?

Warsztaty o tematyce społecznej to domena Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie. W ramach Akademii od 2017 r. Ośrodek przygotowuje zajęcia, które mają kształtować u najmłodszych postawy prospołeczne. Tematy warsztatów są bardzo na czasie: „Uchodźcy/ uchodźczynie”, „Osoby starsze – uwrażliwienie na sytuację osób starszych”, „NIE przemocy” oraz „Osoby z niepełnosprawnością – każdy inny, wszyscy równi”. – Ponadto, dzięki

współpracy z Dziennym Domem Pobytu „Senior-WIGOR” prowadzonym przez Stowarzyszenie „Unicorn” dzieci mogły wziąć udział w wizytach studyjnych w placówce. W trakcie spotkań odbywały się wspólne zajęcia rękodzielnicze, które stanowiły wspianą okazję do przełamywania międzypokoleniowych barier – uzupełnia Agnieszka Pers z MOPS.

Skąd w kranie ciepła woda?

Podczas rozwiązywania kalamburów, śpiewania piosenek i oglądania filmów edukacyjnych dzieci z drugich i trzecich klas szkół podstawowych dowiadują się o racjonalnych sposobach gospodarowania ciepłem. To zajęcia odbywające się dzięki Miejskiemu Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej SA i Nowohuckiemu Centrum Kultury. W czasie „Przygody z ciepłem” mali krakowianie dowiadują się m.in., skąd biorą się ciepło w kaloryferach oraz ciepła woda w kranie. – Spółka ciepłownicza opracowała koncepcję merytoryczną oraz przygotowała scenariusz zajęć i materiały dydaktyczne: film animowany, książeczkę edukacyjną oraz piosenkę. Dla dzieci zbudowano również makiety najważniejszych elementów systemu ciepłowniczego, m.in. węzła, kaloryfera itp. – wylicza Agnieszka Łatas z MPEC. Z kolei NCK jest gospodarzem programu, udostępnia sale dydaktyczne oraz zapewnia wsparcie techniczne i zajmuje się stroną organizacyjną.

Co znajdziemy w książkach?

Szukając wydarzeń skierowanych do najmłodszych, koniecznie trzeba zajrzeć na stronę internetową Kids in Kraków (www.kidsin-krakow.pl). To marka, pod którą KBF prowadzi większość działań skierowanych dla dzieci. Na portalu zebrane są wydarzenia organizowane zarówno przez KBF, jak i inne podmioty, dostępne dla dzieci w całym mieście. – Najmłodszy odbiorcy kultury są dla nas kluczowi także dlatego, że są przyszłością każdej instytucji. W bieżącym roku planujemy rozwijać projekty edukacyjne oraz zwiększać dostępność prowadzonych działań. Moim celem jest stworzenie instytucji otwartej i inkluzywnej, dostępnej dla szerokiego grona odbiorców – zapewnia Magdalena Doksa-Tverberg, dyrektorka KBF.

Program dla dzieci realizowany jest w różnych siedzibach KBF, w tym w Pałacu Potockich i na os. Zgody 7. Wśród tych działań niebywałą popularnością cieszą się niedzielne Literackie Chwile w Pałacu Potockich. To bezpłatne warsztaty inspirowane najpiękniejszymi książkami dla dzieci. Aktualnie program cyklu zyskał nową odstonę – aż do końca roku zaplanowane zostały comiesięczne spotkania dla dzieci ze szkół specjalnych. Szczegółowy harmonogram wydarzeń przy Rynku Głównym 20 znajdziemy na www.palacpotockich.krakow.pl.

– KBF regularnie angażuje się w działania prowadzone w ramach Akademii Młodego Krakowianina. Dodatkowo, we współpracy z Wydziałem Edukacji, w tym roku planujemy szkolenia dla nauczycieli przedszkolnych oraz zakup książek dla tych placówek, a także dalszą ścisłą współpracę z Biblioteką Kraków. Nie zabraknie też pasm dziecięcych przy wydarzeniach organizowanych przez KBF, takich jak Festiwal Conrada czy Bomba Megabitowa – uzupełnia Magdalena Doksa-Tverberg.

Co w czasach pandemii?

Zajęcia w ramach Akademii prowadzą także: Krakowski Holding Komunalny (ścieżka edukacyjna w Ekospalarni), Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania („Krakowskie dzieci wiedzą, jak wyrzucać śmieci”) czy Wodociągi Miasta Krakowa (Akademia Kropelki).

Niestety z powodu pandemii niektóre opisywane w tekście zajęcia zostały zawieszane. Aby zapoznać się z aktualnymi wydarzeniami, zapraszamy na strony internetowe spółek i jednostek miejskich oraz na www.krakow.pl.

fot. archiwum MPEC SA

Cel: kultura na Wesolej

– Jednym z najważniejszych wyzwań jest przygotowanie sezonu kulturalnego w dzielnicy Wesolej – mówi Magdalena Doksa-Tverberg, nowa dyrektorka Krakowskiego Biura Festiwalowego. Tadeusz Mordarski rozmawia z nią o planach jednostki na najbliższe miesiące.

Co w praktyce oznacza zmiana na stanowisku dyrektora KBF dla mieszkańców miasta?

Magdalena Doksa-Tverberg: Na pewno zachowanie ciągłości wypracowanych do tej pory programów i polityk miejskich. KBF jest dużą instytucją kultury, postrzeganą jako instytucja miastotwórcza, wspierająca rozwój sektorów kreatywnych i działająca w dziedzinie turystyki kulturalnej. Realizuje rozległe i interdyscyplinarne programy, budowane w oparciu o współpracę z krakowskimi, ogólnopolskimi i zagranicznymi partnerami z pogranicza kultury, biznesu i nowych technologii. Dla mnie szczególnie ważne jest wzmacnianie tych więzi, ale także rozwijanie instytucji w nowych dziedzinach. Na początku ważnym tematem jest przeprowadzenie podziału zadań pomiędzy nami a nową spółką Kraków50.20. Na pewno nie objęłam stanowiska z myślą o rewolucji. Najpierw chcę się wstuchać w głosy pracowników – menadżerek i menadżerów, wspólnotowy model budowania kultury to zawsze dyskusja z ekspertami, nie tylko na zewnątrz, ale też w ramach instytucji.

Wspomniała Pani o rozwijaniu się w nowych dziedzinach. Jakie to będą kierunki?

MD-T: Jednym z najważniejszych wyzwań jest przygotowanie sezonu kulturalnego w dzielnicy Wesolej i rozpoczęcie na tym obszarze stałej działalności. KBF ma przenieść swoją siedzibę do budynku po oddziale „czerwonej chirurgii” przy Kopernika 21. Obecnie zajmujemy kilka mniejszych lokalizacji, a wierzę, że połączenie zespołu usprawni jeszcze nasze działania oraz pomoże w integracji i identyfikacji dzielnicy. Dzięki temu będziemy mogli rewitalizować Wesolej, profilować ją pod kątem przemysłów kreatywnych: mody, designu, projektowania, immersji. Chcemy współdzielić naszą siedzibę i współpracować z organizacjami pozarządowymi i instytucjami

Fot. Bogusław Świerowski

Magdalena Doksa-Tverberg

od 1 lutego br. dyrektorka Krakowskiego Biura Festiwalowego, wcześniej zastępczyni dyrektora Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK. Muzykolożka, menadżerka i animatorka kultury

zajmującymi się innowacjami w kulturze. Rozmawiamy ze znany już z działalności na Wesolej Muzeum Zabawek Rodziny Sosenków oraz z podmiotami, które poszukują swojego miejsca na prowadzenie działalności warsztatowej czy siedziby. Takich organizacji jest sporo. Zabytkowy budynek „czerwonej chirurgii” mógłby działać na wzór europejskich klastrów kultury, np. w Mannheim czy Edynburgu.

Zapraszamy do współtworzenia oferty programowej na Wesolej na najbliższy sezon letnio-jesienny. Chcemy, aby były to wydarzenia skierowane do szerokiej grupy odbiorców. Mogę zdradzić, że w tej chwili planujemy organizację Kraków Culture Summer, a w ramach tego cyklu wiele interdyscyplinarnych wydarzeń, także związanych z przypadającymi w tym roku krakowskimi jubileuszami.

”
Jednym z najważniejszych wyzwań jest przygotowanie sezonu kulturalnego w dzielnicy Wesolej i rozpoczęcie na tym obszarze stałej działalności. KBF ma przenieść swoją siedzibę do budynku po oddziale „czerwonej chirurgii” przy Kopernika 21.

Kto będzie odbiorcą kultury tworzonej przez KBF: mieszkańcy Krakowa czy raczej goście, którzy odwiedzają nasze miasto?

MD-T: Nasze wydarzenia w pierwszej kolejności kreowane są z myślą o mieszkańcach i mieszkańcach Krakowa. Konieczne jest, aby były one atrakcyjne również dla osób z ograniczonym dostępem do kultury. Ofertę dostosowujemy do różnych grup wiekowych, stąd mamy np. bardzo duży segment adresowany do rodzin z dziećmi. Nie zamykamy się jednak na turystów odwiedzających nasze miasto. Informujemy o organizowanych przez nas wydarzeniach także w języku angielskim, głównie poprzez uruchomioną w ubiegłym roku platformę Kraków Culture. Kulturę prezentujemy w ujęciu sezonowym, odpowiednio do pór roku, i otwieramy się na wszystkie dziedziny twórczości. Niestety sytuacja epidemiczna związana z covidem 19 pozostaje ważnym kontekstem organizacji wydarzeń. Dlatego, mając dwuletnie doświadczenia w tym zakresie, planujemy naszą ofertę z odpowiednim „filtrem bezpieczeństwa”.

Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa

17 lutego

- Wernisaż wystawy „Jacek Malczewski. Romantyczny”, Gmach Główny Muzeum Narodowego, al. 3 Maja

21 lutego

- Spotkanie z Krzysztofem Głuchowskim, dyrektorem Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie ▶

23 lutego

- Spotkanie z Izabelą Antos, podsekretarz stanu, zastępcą Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
- Spotkanie z Piotrem Turkiewiczem, Małopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków

24 lutego

- Spotkanie z burmistrzem Uniejowa Józefem Kaczmarkiem

Masz 10–18 lat? Wypełnij ankietę i wygraj nagrody!

Marzena Paszkot*

Serdecznie zapraszamy dzieci i młodzież, które mieszkają i uczą się w Krakowie, do udziału w anonimowym badaniu ankietowym.

Ankieta zawiera pytania dotyczące praw dzieci zapisanych w „Konwencji o prawach dziecka”, takich jak wyrażanie własnych poglądów, prawo do zdrowego i pozbawionego przemocy dorastania czy do czasu wolnego i wypoczynku. Badanie jest prowadzone w ramach „Diagnozy sytuacji dzieci w Krakowie” zgod-

nie z wytycznymi Programu UNICEF pn.: „Miasto Przyjazne Dzieciom”, a finansuje je w całości Miasto Kraków. Link do anonimowej ankiety przesyła Dyrektor szkoły, do której uczęszcza dziecko. Ankiety można przysłać do 14 marca.

Uczestnicy po wypełnieniu ankiety mogą wziąć udział w konkursie na hasło oraz #hashtag dla kampanii informacyjnej dotyczącej praw dziecka. Na zwycięzców czekają atrakcyjne nagrody: laptop, hulajnoga elektryczna, smartfon oraz wyróżnienia: pięć zestawów słuchawek bezprzewodowych oraz pięć powerbanków. Za realizację badania ankietowego oraz diagnozy odpowiada Centrum Doradztwa Strategicznego. Na podstawie przeprowadzonych analiz i ankiet zostanie opracowana „Diagnoza sytuacji dzieci”, która pokaże mapę potrzeb i planów w zakresie wspierania dzieci i młodzieży. Zależy nam na zwiększeniu udziału młodych ludzi w życiu Krakowa poprzez wspólne prowadzenie działań, wypracowanie dobrych praktyk oraz wspieranie legislacji przyjaznej najmłodszym. 🇵🇱

*pełnomocnik prezydenta Krakowa ds. rodziny

 Kraków

ankieta

dla dzieci i młodzieży

w ramach „Diagnozy sytuacji dzieci w mieście Krakowie” opracowywanej zgodnie z wytycznymi Programu UNICEF „Miasto Przyjazne Dzieciom”

31 stycznia – 14 marca 2022

Link do ankiety dostępny w Twojej szkole!

PROJEKT FINANSOWANY ZE ŚRODKÓW MIASTA KRAKOWA

Staw Płaszowski

Staw Płaszowski to jeden z największych sztucznych zbiorników wodnych w Krakowie. Właśnie rozpoczynają się prace związane z zagospodarowaniem terenu od jego północnej i północno-wschodniej strony.

Otoczenie stawu zostanie uporządkowane tak, by odpowiednio wyeksponować walory krajobrazowe. Wyodrębnione zostaną dwie strefy: strefa otuliny oraz strefa aktywna. Ta pierwsza będzie

bezpośrednio przylegać do brzegu stawu i stanowić enklawę dzikiej przyrody oraz miejsce bytowania i lęgów ptaków, płazów oraz innych zwierząt.

W oddaleniu od stawu powstanie strefa aktywna. Na jej obszarze przewidziano elementy umożliwiające użytkowanie terenu jako miejsca wypoczynku i rekreacji m.in. alejki pieszce i tarasy widokowe. Całość dopełnią liczne nasadzenia charakterystyczne dla znajdującego się tam siedliska nadrzecznego tęgu topolowego. Zieleń ma tworzyć strefę buforową (minimalizacja hałasu i zanieczyszczenia świetlnego w porze nocnej). Zakończenie inwestycji planowane jest na koniec tego roku. (SG-Z)

Projekt Life Urbangreen w Krakowie!

To innowacyjna platforma technologiczna usprawniająca zarządzanie terenami zieleni. Stworzona została przy ścisłej współpracy z partnerami projektu PROGEA 4D, R3GIS, ANTHEA (Rimini) oraz naukowców z Uniwersytetu w Mediolanie. Dzięki Life Urbangreen można monitorować i regulować wszystkie działania związane z obszarami zieleni miejskiej, maksymalizując przy tym korzyści ekologiczne. W Krakowie w ramach projektu przebadanych zostało 62 940 drzew. Wyróżniono z nich dziesięć najpopularniejszych gatunków, m.in. klon zwyczajny, jesion wyniosły, lipa drobnolistna czy dąb szypułkowy. Powstała również interaktywna mapka, na której można wybrać konkretne drzewo w swojej okolicy, poznać jego gatunek, nazwę oraz wielkość. Znaleźć tam można również informacje o usługach ekosystemowych danego drzewa (np. ile pochłania zanieczyszczeń i dwutlenku węgla oraz jaki ma wpływ na chłodzenie terenu podczas cieplejszych dni).

Przeprowadzone badania to przede wszystkim sprawniejsze zarządzanie zielenią w mieście. Dzięki analizie można dostarczać wodę tylko wtedy i tam, gdzie jest potrzebna. Na podstawie ostatnich zarejestrowanych warunków atmosferycznych i 72-godzinnej prognozy pogody obliczana jest ilość wody dostępnej z opadów atmosferycznych oraz po odjęciu parowania i transpiracji. Serwis Life Urbangreen pozwala poprzez efektywniejsze planowanie pracy na zmniejszenie śladu węglowego działań utrzymaniowych. Można również stale monitorować stan zdrowotny drzew

fot.: archiwum ZZM

z wykorzystaniem danych teledetekcyjnych. Zapraszamy do odwiedzin strony: krakow.lifeurbangreen.eu/pl, gdzie można także znaleźć i lepiej poznać krakowskie tereny zielone. (SG-Z)

Nabór do Ogrodu Społecznego!

Przy ul. Zakrzowieckiej trwają prace związane z budową „Zielonego Ogrodu” do zabaw na świeżym powietrzu oraz do zmagani sportowych. Ogrodzony plac zabaw, tor do gry w boule, miniskatepark, mnóstwo posadzonych roślin oraz kolejny w naszym mieście ogród społeczny.

Czujesz w sobie ogrodniczą pasję? Uwielbiasz „grzebać” w ziemi? Chciałbyś stworzyć wyjątkowe zielone miejsce z grupą znajomych czy sąsiadów? Nic prostszego! Wystarczy się z nami skontaktować, pisząc na adres biuro@zsm.krakow.pl. Już dziś zapraszamy mieszkańców do współtworzenia tego miejsca i wzięcia pod swoje skrzydła ogrodu społecznego, który powstanie przy ul. Zakrzowieckiej. Zakończenie prac planowane jest na drugi kwartał 2022 r. Zapraszamy do kontaktu i odwiedzenia strony zsm.krakow.pl, gdzie w zakładce „Dla mieszkańców” można znaleźć mnóstwo informacji na temat ogrodów społecznych w Krakowie. (ŻK)

Przy ul. Zakrzowieckiej powstanie „Zielony Ogród” / wizualizacja ZSM

wizualizacja: ZDMK

Tramwaj do Mistrzejowic przyjazny niepełnosprawnym

Gabriela Łazarkiewicz

Pochylnie, windy, pasy naprowadzające – to niektóre przykłady rozwiązań ułatwiających pasażerom z niepełnosprawnościami skorzystanie z komunikacji miejskiej. Projekt linii tramwajowej do Mistrzejowic zawiera ich o wiele więcej, skupiając się szczególnie na potrzebach osób z ograniczeniami ruchowymi, poruszających się na wózkach oraz niewidomych i słabowidzących.

Nie tylko odpowiedni tabor decyduje o tym, czy podróż komunikacją miejską będzie przyjazna dla osób z niepełnosprawnościami, starszych czy rodziców z dziećmi w wózkach. Do tramwaju czy autobusu trzeba przecież wsiąść, a potem pojazd bezpiecznie opuścić. Dlatego niezwykle ważne jest, by nowo projektowane przystanki były bezpieczne i komfortowe dla pasażerów ze szczególnymi potrzebami.

Projekt linii tramwajowej do Mistrzejowic został opracowany zarówno w zgodzie z wymogami technicznymi dla dróg i obiektów inżynierskich, jak i z wytycznymi zespołu konsultacyjnego ds. dostępności infrastruktury miejskiej dla potrzeb osób niepełnosprawnych. – Szczególny nacisk położyliśmy na likwidację potencjalnych barier na peronach przystankowych dla osób z ograniczeniami ruchowymi, poruszających się na wózkach, słabowidzących i niewidomych – wymienia Anna

Marczewska-Wojtas, koordynatorka projektu KST IV ds. architektury w firmie Gülermak. Wśród zaproponowanych rozwiązań są także udogodnienia np. dla rodziców z małymi dziećmi.

Przyjazne przystanki tramwajowe

Na krawężniach peronów oraz przed każdym zejściem do przystanków podziemnych (przy schodach) pojawią się pasy ostrzegawcze o zmienionej fakturze i kontrastowych kolorach. – Aby zapewnić dostęp osobom o ograniczonej mobilności, w tym osobom na wózkach inwalidzkich, do wszystkich kondygnacji przystanków podziemnych na rondach Polsadu i Młyńskim wybudowane zostaną wygodne windy – wymienia Marcin Hanczakowski, dyrektor Zarządu Dróg Miasta Krakowa. Chętnie skorzystają z nich zapewne także rodzice z dziećmi w wózkach.

Na kondygnacjach podziemnych wprowadzone zostaną pasy naprowadzające dla osób niewidomych i słabowidzących,

kierujące do wszystkich przestrzeni oraz urządzeń, z których te osoby mogą korzystać, np. wind, schodów, peronów. – Oznaczone zmiany kierunków ruchu w połączeniu z pasami medialnymi tworzą nieprzerwany ciąg komunikacyjny, ułatwiający poruszanie się i orientację w obiekcie – zauważa Anna Marczewska-Wojtas. Posadzka i ściany przestrzeni podziemnych będą wykonane ze zróżnicowanych materiałów, kolorystycznie kontrastujących ze sobą, a materiały wykończeniowe nie będą powodowały oślepień. Nawierzchnia podłóg czy schodów będzie miała właściwości antypoślizgowe.

Ponieważ podziemna stacja na rondzie Polsadu zostanie wyposażona w ogólnodostępne toalety, przewidziano w nich odrębne pomieszczenia wyposażone w urządzenia sanitarne dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Będzie także punkt dla rodziców z dziećmi, a w nim przewijak i miejsce do karmienia.

Bezpieczne ciągi piesze

Pasy ostrzegawcze pojawią się również przed przejściami dla pieszych i na przejściach, na granicach między chodnikiem a jezdnią. Ciągi piesze zostały zaprojektowane tak, aby osoby poruszające się na wózkach miały zapewnioną swobodną przestrzeń ruchu, w tym przestrzeń manewrową umożliwiającą zmianę kierunku. Będą one również wolne od wszelkich przeszkód, a elementy tzw. małej architektury, jak kosze na śmieci, tablice informacyjne itp., zostaną umieszczone poza główną przestrzenią komunikacyjną. Chodniki i pochylnie zewnętrzne będą wykonane z wytrzymałych materiałów, przeznaczonych do miejsc intensywnie użytkowanych.

” **Szczególny nacisk położyliśmy na likwidację potencjalnych barier na peronach przystankowych dla osób z ograniczeniami ruchowymi, poruszających się na wózkach, słabowidzących i niewidomych.**

Estonia i jej e-rezydencja

1 lutego w krakowskim Dworku Białoprądnickim odbyły się obchody 7. urodzin estońskiej e-rezydencji. O tym wciąż wyjątkowym w skali światowej rozwiązaniu z konsulem honorowym Estonii w Krakowie Piotrem Paluchem rozmawia Julia Żyliną-Chudzik.

Na czym właściwie polega ten model współpracy biznesowej?

Piotr Paluch: Estonia była pierwszym krajem, który dostosował się do potrzeb przedsiębiorców w zakresie prowadzenia działalności transgranicznej niezależnie od lokalizacji. E-rezydencja to status nadawany przez estoński rząd, który zapewnia dostęp do estońskich usług cyfrowych. Osoba, która zostaje e-rezydentem, otrzymuje unikalną tożsamość cyfrową, umożliwiającą jej bezpieczne uwierzytelnianie. E-rezydencja daje dostęp do narzędzi potrzebnych do rozpoczęcia globalnej działalności online, umożliwia zarejestrowanie firmy kilkoma kliknięciami, cyfrowe podpisywanie i szyfrowanie dokumentów zgodnie z unijnymi standardami czy dostęp do bankowości biznesowej. E-rezydencja jest kluczem do otwartego i przejrzystego cyfrowego środowiska biznesowego Estonii, które należy do najlepszych na świecie.

Dlaczego Estonia stawia na rozwój e-rezydencji? I dlaczego e-rezydentom optaca się wybór Estonii?

PP: W ciągu 30 lat Estonia szukała możliwości osiągnięcia zrównoważonego rozwoju gospodarczego opartego na badaniach i technologii. E-rezydenci mają więc możliwość korzystania z zalet najbardziej cyfrowego kraju na świecie. W Estonii aż 99 proc. usług publicznych jest dostępnych online, 24 godziny na dobę. Według „Tax Competitiveness Index 2021” Estonia ma najlepszy kodeks podatkowy w rankingu OECD. Stolica Estonii, Tallin, z jednym z najwyższych wskaźników liczby start-upów na mieszkańca, nazywany jest Europejską Doliną Krzemową. „Small, but powerful” (małe, ale potężne) – to wyrażenie używane zarówno do opisu Estonii, jak i jej start-upów o globalnym wpływie. Są wśród nich takie „jednorozce” jak Skype, Wise, Playtech i ID.me.

Jakie korzyści daje e-rezydencja polskiej firmie?

PP: Polscy przedsiębiorcy mogą działać w Polsce, tu mieszkać i pracować, tworząc wartość dodaną w lokalnej gospodarce. E-rezydencja daje im możliwość rozwijania działalności zarówno w Estonii, jak i globalnie, w 100 proc. wirtualnie, przy użyciu estońskiego cyfrowego środowiska biznesowego.

Czy w Krakowie ten model biznesowy zdobywa popularność?

PP: Na świecie jest prawie 90 tys. estońskich e-rezydentów ze 176 krajów. Nie możemy oszacować, ilu z nich mieszka w Polsce, ale

Fot. Wiesław Majka

Piotr Paluch

konsul Honorowy Estonii w Krakowie, radca prawny i przedsiębiorca, zaangażowany w działalność biznesową. Funkcję konsula honorowego Estonii pełni od 16 lat

wiemy, że jest ok. 1800 e-rezydentów z polskim obywatelstwem, którzy prowadzą ponad 450 firm. Ta społeczność powiększa się z dnia na dzień.

Jest Pan zarówno przedsiębiorcą, jak i konsulem honorowym Estonii w Krakowie. Jak postrzega Pan swoją rolę w rozwijaniu polsko-estońskiej współpracy?

PP: Z wykształcenia jestem prawnikiem, od lat działam w biznesie, a funkcję konsula Estonii pełnię od 16 lat. Bogate doświadczenie w relacjach biznesowych mogą wykorzystać dla zacieśniania polsko-estońskich stosunków gospodarczych i dyplomatycznych. Moim celem jest przybliżanie Estonii krakowianom, promowanie jej poprzez jej kulturę, sztukę czy inne dokonania. Estonia jest liderem,

jeśli chodzi o tempo rozwoju gospodarczego w naszym regionie geograficznym. Imponuje mi sposób działania tego państwa w zakresie rozwiązań legislacyjnych, które są ukierunkowane na proste, proobywatelskie rozwiązania.

Co jeszcze Estonia ma do zaoferowania krakowianom?

PP: Estonię polecam nie tylko e-rezydentom, ale wszystkim Polakom. Warto ją odkrywać także jako cel turystyczny. Zachwycić się jej przyrodą, kulturą i jedzeniem. Osoby odwiedzające Estonię po raz pierwszy są często zdumione jej historyczną atmosferą. W Tallinie, któremu udało się zachować dużą część architektury średniowiecznej i hanzeatyckiej, można przeżyć podróż w czasie! To bajkowe miasto, którego starówka jest wpisana na Listę UNESCO, a dotrzeć tu jest naprawdę łatwo. Estonia to także piękne wybrzeże Bałtyku z ośrodkami SPA, wyspy i wysepki, urokliwe rybackie wsie i parki narodowe. Inspiracje do podróży i praktyczne porady znaleźć można na stronie: www.visitestonia.com.

Pełny tekst wywiadu znajduje się na: krakow.pl/otwarty_na_swiat

Małgorzata Dudek

Rynek fotowoltaiczny w Polsce rozwija się dynamicznie, a Gmina Miejska Kraków wspiera krakowian w realizacji inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii (OZE). Od 2014 r. w Krakowie przyłączono 6808 mikroinstalacji PV, najwięcej zostało podłączonych w 2021 r.

Rośnie liczba instalacji OZE w Krakowie

Od 2020 r. Miasto prowadzi Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii (PROZE) umożliwiający dofinansowanie instalacji pomp ciepła (gruntowych i powietrznych), kolektorów słonecznych, instalacji fotowoltaicznych w budynkach i lokalach mieszkalnych.

Niemal 20 mln zł dotacji

Program od początku realizacji cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem krakowian, szczególnie w zakresie fotowoltaiki. W ciągu dwóch lat Miasto udzieliło 1332 dotacji na instalacje OZE, w tym 1120 (aż 84 proc.) na panele fotowoltaiczne. Łączna kwota dotacji udzielonych w ramach PROZE to ponad 19,6 mln zł.

W latach 2020–2021 w Krakowie aż 1120 (blisko 20 proc.) mikroinstalacji z 5679 przyłączonych ogółem w tych latach do sieci elektroenergetycznej uzyskało miejskie wsparcie finansowe w ramach

PROZE. Warto mieć na uwadze, że GMK od 2020 r. utrzymuje taki sam poziom dofinansowania fotowoltaiki, tj. do 60 proc. kosztów kwalifikowanych, ale nie więcej niż 15 tys. zł. Łączna moc mikroinstalacji PV zamontowanych dzięki dotacjom z GMK wynosi 7,16MW. To prawie tyle co jedna z większych farm PV w Polsce (Choszczno 8MW). Panele te pokryłyby prawie 90 proc. powierzchni Rynku Głównego w Krakowie.

Szereg korzyści

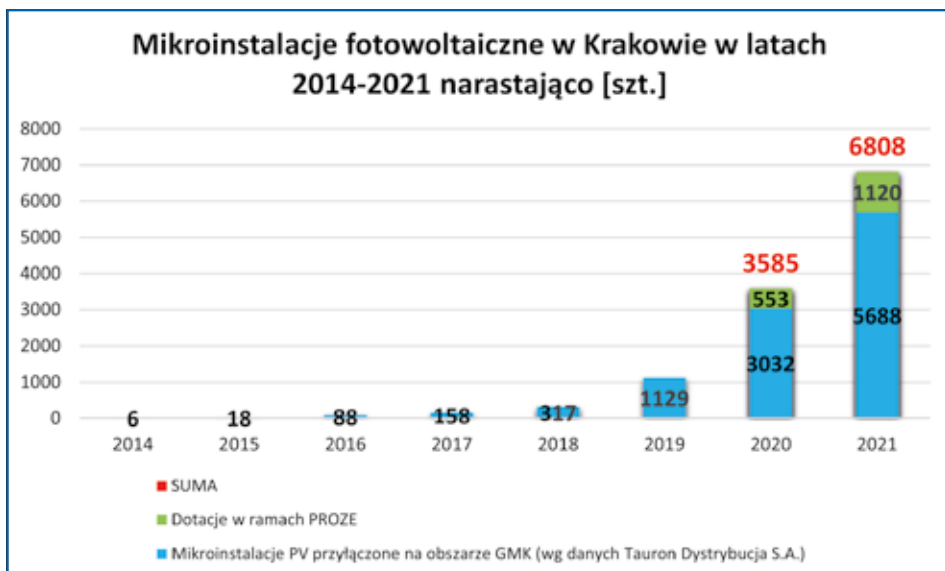
Montowanie ogniw PV przynosi szereg korzyści, m.in. niezależnienie od podwyżek cen prądu, co może być kluczowym elementem wpływającym na poprawę sytuacji finansowej gospodarstw domowych w Krakowie. Miasto wspiera mieszkańców i umożliwia im bycie prosumentami, czyli jednocześnie producentami i konsumentami energii elektrycznej.

”**Montowanie ogniw PV przynosi szereg korzyści, m.in. niezależnienie od podwyżek cen prądu.**”

Co warto podkreślić, jeszcze w 2020 r. co szesnasty budynek mieszkalny w Krakowie miał zainstalowaną fotowoltaikę. W 2021 r. – co ósmy. Dodajmy, że ponad 83 proc. wszystkich mikroinstalacji PV przyłączonych ogółem w Krakowie to mikroinstalacje przyłączone w ciągu dwóch ostatnich lat, zatem był to kluczowy okres dla rozwoju tego rodzaju instalacji OZE na obszarze miasta. Przewiduje się, że ze względu na nowelizację ustawy o OZE oraz innych ustaw, której zapisy od 1 kwietnia 2022 r. likwidują system opustów (system bezgotówkowy) i wprowadzają net billing (system sprzedażowy), liczba mikroinstalacji PV w I kwartale 2022 r. jeszcze bardziej wzrośnie.

W związku ze zmianami wynikającymi z nowelizacji ustawy Miasto uruchomiło w grudniu dodatkowy nabór w PROZE, aby umożliwić mieszkańcom realizację i rozliczenie inwestycji przed wejściem w życie nowego systemu sprzedażowego. W grudniowym naborze do Wydziału ds. Jakości Powietrza wpłynęło 1314 wniosków, w tym prawie 1000 na instalacje PV.

Kraków konsekwentnie od lat wspiera mieszkańców w realizacji inwestycji z zakresu OZE. W latach 2013–2019 GMK realizowała Program Ograniczania Niskiej Emisji, w ramach którego udzieliła dotacji m.in. do 802 pomp ciepła oraz 718 instalacji kolektorów słonecznych.

Urząd Miasta Krakowa zaprasza do udziału w akcji ankietowej pn. „Porozmawiajmy o Krakowie w dzielnicach VIII–XIII”

Anonimowa ankieta skierowana jest do mieszkanki i mieszkańcy sześciu południowych dzielnic Krakowa:

- Dębniki – VIII,
- Łagiewniki-Borek Fałęcki – IX,
- Swoszowice – X,
- Podgórze Duchackie – XI,
- Bieżanów-Prokocim – XII,
- Podgórze – XIII.

Celem badania jest zebranie opinii dotyczących działań Miasta na rzecz poprawy jakości życia w ich najbliższym otoczeniu. Ankiety

można wypełnić w terminie do 27 marca br. na stronie: www.obywatelski.krakow.pl. Wyniki ankiet zostaną omówione na spotkaniach zastępców Prezydenta Miasta Krakowa Jerzego Muzyka i Andrzeja Kuliga oraz dyrektorów komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i miejskich jednostek organizacyjnych, które odbędą się w każdej ze wskazanych dzielnic od kwietnia do czerwca 2022 r.

Podczas spotkań zaplanowano również prezentację zamierzeń inwestycyjnych Miasta na wskazanym obszarze połączoną z dyskusją, w trakcie której mieszkańcy będą mogli przedstawić swoje pomysły zmian w najbliższym otoczeniu.

Strategiczna strona Krakowa

Piotr Wierzchostawski*

W grudniu 2021 r. Wydział Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji Urzędu Miasta Krakowa uruchomił nową stronę internetową: www.strategia.krakow.pl, przeznaczoną do publikacji informacji związanych ze strategicznym rozwojem Krakowa.

Strona składa się z trzech części: „Aktualności” – gdzie prezentujemy krótkie informacje o bieżących wydarzeniach i pracach; „Strategia Rozwoju Krakowa” – gdzie można znaleźć informacje dotyczące realizacji obecnie obowiązującej „Strategii Rozwoju Krakowa. Tu chcę żyć. Kraków 2030” (m.in. dokument Strategii, informacje o celach i programach strategicznych, coroczne raporty z realizacji Strategii) oraz materiały archiwalne na temat poprzednich edycji Strategii; „Bank Informacji o Mieście i Metropolii” – gdzie publikujemy dane i informacje o Krakowie i metropolii krakowskiej, coroczne (począwszy od 2018 r.) „Raporty o Stanie

Gminy”, publikacje „Kraków w liczbach” prezentujące w formie graficznej najważniejsze informacje o Krakowie i krakowianach oraz wydawany od 1991 r. „Raport o stanie Miasta”.

Informacje o rozwoju Krakowa prezentowane są też w podziale na poszczególne dziedziny rozwoju miasta (m.in. transport, oświata i wychowanie, bezpieczeństwo publiczne). Opracowaniem wartym uwagi jest prognoza demograficzna do roku 2050 dla Krakowa, opracowana po raz pierwszy w układzie 18 dzielnic.

W „Banku” zamieszczono również raporty z cyklicznych badań opinii mieszkańców na temat jakości życia i jakości usług publicznych w Krakowie „Barometr Krakowski”, a także wyniki i raporty z analiz i prognoz służących badaniu związków między Krakowem a otaczającymi go gminami.

Trwają prace nad przygotowaniem nowych raportów i zestawów danych. Chcielibyśmy wykorzystać dostępne nowoczesne narzędzia, aby w kompleksowy i przystępny sposób informować mieszkańców o postępach w realizacji Strategii oraz o procesach i uwarunkowaniach rozwoju miasta. Jednocześnie jesteśmy otwarci na wszelkie uwagi i sugestie co do zawartości strony, które można zgłaszać na adres: si.umk@um.krakow.pl.

* zastępca dyrektora Wydziału Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji

 Kraków

www.strategia.krakow.pl

KRAKÓW.PL

mini

CZEŚĆ! HI! BUENOS DIAS! BONJOUR! CIAO! AHOJ!

Pewnie zastanawiacie się, kim jestem i co tutaj robię.

Jestem Smokorożcem, spokrewnionym ze Smokiem Wawelskim po linii Smoczołapych.

Mój ulubiony kuzyn zapraszał mnie od... chyba 100 lat, bym odwiedził Kraków, ale jakoś ciągle coś mnie zatrzymywało. A to herbatka u królowej angielskiej, pyszne tapas w Barcelonie, spacer pod wieżą Eiffla, wyprawa na Wezuwiusza czy spotkanie z czeskim bajkowym Krecikiem. Ale w końcu jestem! I zamierzam zostać na dłużej, bo chcę poznać miasto z każdej strony. Będę Wam na bieżąco opowiadał o swoich krakowskich odkryciach, dlatego od razu wskoczyłem do dwutygodnika KRAKÓW.PL. Mam wielką nadzieję, że nasze pierwsze spotkanie to początek długiej i pięknej przyjaźni!

SPACEROWNIK

Ruch to zdrowie! O tym wie każdy Smokorożec. Dlatego też zapraszam Was na spacer po Krakowie, które pozwolą nam odkryć interesujące i tajemnicze miejsca.

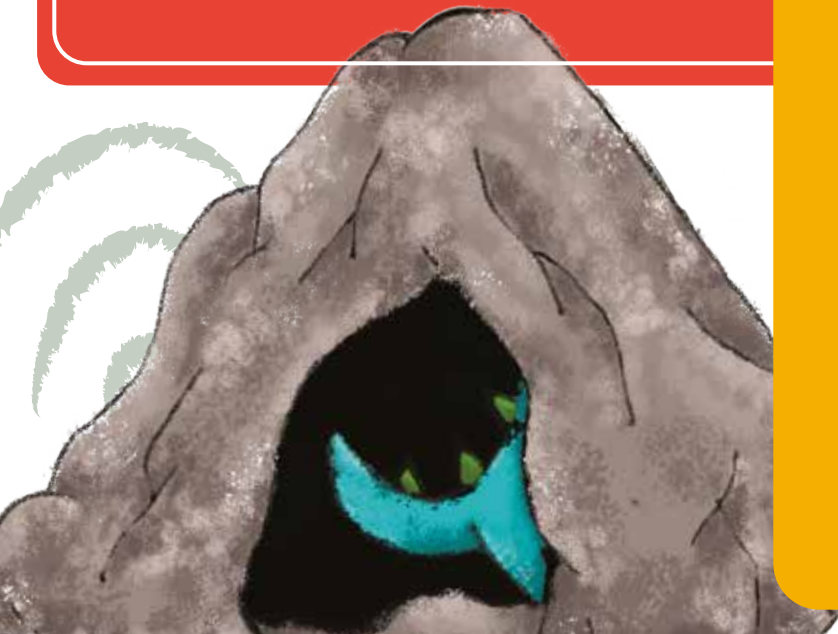
Ciekawe, czy byliście już w jaskini pod Wawelem, czyli Smoczej Jamie. Niestety, nie spotkacie tam mojego kuzyna, który ukrywa się w części niedostępnej dla turystów. Aby zaspokoić ciekawość ludzi, pięćdziesiąt lat temu przed jaskinią stanęła rzeźba Smoka Wawelskiego, autorstwa bardzo znanego krakowskiego artysty Bronisława Chromego. I powiem Wam, że jest całkiem podobna do mojego kuzyna.

ORTOGRAFIA PO KRAKOWSKU

Ortografia nie jest moją najmocniejszą stroną. Liczę na Waszą pomoc w poprawnym uzupełnieniu pól, które zostawiłem puste.

Smokorożce kołują podłogę.
Te małe i te duże.
Kupiłem już mapę Krakowa
i nic się przede mną nie słowia.
Zacznę od wysokiej wieży,
co 70 metrów w miasteczku.
Sukiennic od lat pilnuje
i cały Rynek obserwuje.

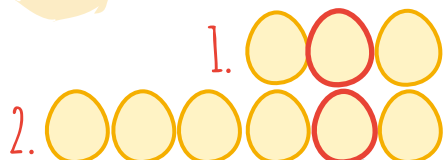

KREATYWNY KRAKÓW

Uwielbiam zakręcone zagadki, łamigłówki i inne ciekawe zadania. Zapraszam na mój kreatywny plac zabaw i krakowską krzyżówkę. Litery z kolorowych pól utworzą hasło.

1. STRZEGA KRAKOWSKIEJ
WIEŻY RATUSZOWEJ

2. GRANY CO GODZINĘ
Z WIEŻY MARIACKIEJ

3. KRÓLOWA
RZEK POLSKICH

4. NAJWAŻNIEJSZY
PLAC KRAKOWA

5. WŁADCA MIESZKAJĄCY
NA WAWELU

JUŻ WIEM!

W tym miejscu opowiem o ważnych wydarzeniach, ciekawych postaciach Krakowa oraz znanych i tych mniej znanych świętach. Sam jestem ciekawy, na co natrafię podczas moich krakowskich podróży.

Moja smocza ciocia opowiedziała mi, iż 8 marca jest Międzynarodowy Dzień Kobiet. Przez wiele lat kobiety nie miały takich samych praw jak mężczyźni, więc musiały o nie walczyć.

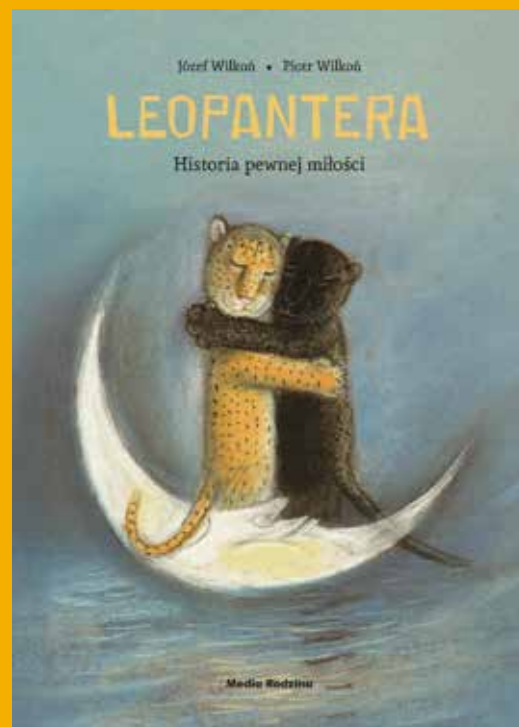
Trudno mi w to uwierzyć, bo wśród Smokorożców równouprawnienie panuje od zawsze!

Ciocia wspomniała też, że w Krakowie mieszkała Kazimiera Bujwidowa, walcząca z analfabetyzmem, czyli nieumiejętnością pisania i czytania. Zakładała bezpłatne czytelnie dla dzieci i młodzieży oraz inspirowała inne kobiety. Była niczym Merida Waleczna! Dziś krakowianki działające na rzecz innych mogą zdobyć nagrodę jej imienia.

Opracowanie: Anna Machacz
Projekt graficzny i ilustracje: Elżbieta Dias Wituła

ZACZYTANY KRAKÓW

Kocham czytać książki! Przygodowe, historyczne, a i takie, przy których łąza w smoczym oku się kręci. Zapisalem się do Biblioteki Kraków, aby móc wypożyczać książki, i opowiem Wam, co ciekawego warto przeczytać.

Miłość ponad podziałami

„Leopanteria. Historia pewnej miłości” to książka stworzona przez Piotra Wilkońa. Opowiada o rodzącym się uczuciu pomiędzy leopardem Brunonem oraz panterą Lisą. Dzieli ich bardzo wiele. Są jak dzień i noc. Mają inny charakter, temperament, różni ich nawet rytm dobowy, a zwierzęta z dżungli patrzą na ich relację z politowaniem. Mimo szyderstw ze strony innych Bruno stawia wszystko na jedną kartę! Ta piękna opowieść dodatkowo zyskuje na wartości dzięki wyjątkowym ilustracjom Józefa Wilkońa.

Biblioteka
Kraków

Aniela Radecka

Nowa Huta to cenny zespół zabytkowy ukształtowany w drugiej połowie XX w., który zachwyca zarówno w skali urbanistycznej, jak i pod kątem poszczególnych realizacji architektonicznych. Aby zachować niezwykły charakter tego miejsca, ustanowiono na tym obszarze Park Kulturowy „Nowa Huta” (PKNH).

Sklep papierniczy NEKO / fot. M. Szymczyk-Karnasiewicz

Metamorfozy nowohuckich szyldów i witryn

Kraków jest pionierem w tworzeniu parków kulturowych w Polsce. Do tej pory powstały tutaj dwa: w 2010 r. Park Kulturowy „Stare Miasto” oraz w 2021 r. – Park Kulturowy „Nowa Huta”.

Nowohuckie Pogotowie Szyldowe w liczbach:

- 238 rozmów telefonicznych
- 64 SMS-y
- 399 wiadomości mailowych
- 25 porad w punkcie konsultacyjnym w Domu Utopii
- 7 godzin pracy w terenie (poza punktem).

Obecnie opracowywany jest projekt Parku Kulturowego „Kazimierz ze Stradomiem”. Przepisy o parku pozwalają uporządkować chaos reklamowy czy też zminimalizować uciążliwość związane z prowadzoną działalnością handlową i usługową, np. poprzez ograniczenie emisji do przestrzeni publicznej światła i dźwięku.

Spacer, spotkania, warsztaty

Obszar PKNH po części pokrywa się z obszarem rewitalizacji „Stara» Nowa Huta”. Za działania związane z rewitalizacją odpowiada Wydział ds. Przedsiębiorczości i Innowacji Urzędu Miasta Krakowa i to właśnie w tym Wydziale w latach 2020–2021 zlecano wykonanie zadań publicznych

związanych z nowohuckimi szyldami i witrynami.

Mieszkańcy i przedsiębiorcy mieli okazję uczestniczyć w spacerach edukacyjnych po Nowej Hucie, spotkaniach i warsztatach dotyczących dobrych praktyk w projektowaniu szyldów i witryn. Na temat zachodzących zmian powstały nie tylko trzy publikacje elektroniczne, lecz także film. Działania związane z metamorfozami nowohuckich szyldów i witryn cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród odbiorców.

Nowohuckie Pogotowie Szyldowe

Szczególnym projektem było Nowohuckie Pogotowie Szyldowe (NPS), które działało od września do grudnia 2021 r. Właściciele i najemcy sklepów oraz punktów usługowych, którzy dostosowywali swoje szyldy i okna wystawowe do wymogów zawartych w uchwale o Parku Kulturowym „Nowa Huta”, mogli zwrócić się do ekspertek NPS z prośbą o wyjaśnienie przepisów. Zakres działalności Nowohuckiego Pogotowia Szyldowego był jednak dużo większy i obejmował także pomoc w zaplanowaniu wyglądu szyldu i witryny w taki sposób, aby przyciągały klientów, czy też pomoc w doborze trwałych i niedrogich materiałów potrzebnych do metamorfozy.

Zachęcamy, aby wybrać się na spacer szlakiem nowohuckich szyldów oraz witryn i na żywo podziwiać zmiany, które zachodzą w dzielnicy. „Spacerownik po nowohuckich szyldach i witrynach” jest dostępny do pobrania na stronie: www.rewitalizacja.krakow.pl.

Pracownia Złotnicza / fot. M. Szymczyk-Karnasiewicz

Biblioteka Kraków poleca

Halina Biniek

Dzieci często krzyczą, płaczą, marudzą. Powodem tych zachowań jest stres wynikający z trudnych dla nich nowych sytuacji, presji czasu, nagromadzenia rozmaitych negatywnych bodźców. Wszystko to sprawia, że trudno im poradzić sobie z napięciem i emocjami. Mocno je przeżywają i nie potrafią właściwie rozładować lęku, strachu i gniewu.

fot. archiwum Biblioteki Kraków

Stuart Shanker jest emerytowanym profesorem filozofii i psychologii na York University w Kanadzie. W swojej książce „Self-Reg. Jak pomóc dziecku (i sobie) nie dać się stresowi i żyć pełnią możliwości” wyjaśnia, w jaki sposób wspierać samoregulację i właściwe zachowanie u dzieci poprzez obniżenie wyjściowego poziomu stresu. Autor proponuje metodę o nazwie Self-Reg, polegającą na zidentyfikowaniu ukrytych stresorów i problemów emocjonalnych. Odpowiednia reakcja rodzica czy opiekuna oraz pomoc w rozwiązaniu sytuacji stresującej powoduje, że następuje zmiana zachowania dzieci.

Zestresowany człowiek – czy to dorosły, czy dziecko – staje się mniej racjonalny i bardziej niecierpliwy. Obciążenie stresem powoduje problemy z uwagą i regulacją emocji, może także wywoływać zachowanie, błędnie postrzegane przez rodziców i opiekunów jako spowodowane słabą samokontrolą lub brakiem wysiłku. Na co dzień nie zdajemy sobie sprawy, że zwykłe dyscyplinowanie i traktowanie dziecka jako niegrzecznego uczy je ukrywania emocji i tłumienia własnych potrzeb.

Na grunt polski metodę Self-Regulation przeniósł Agnieszka Szałka-Gawrysiak, twórczyni bloga dylematki.pl. Jest autorką dwóch książek do wspólnego czytania dla dzieci i rodziców. Razem z Kubą i Lenką oraz ich przyjaciółmi czytelnicy poznają sposoby na rozwiązanie trudnych i stresujących sytuacji, które zdarzają się na co dzień. Opowiadania uzupełnione są rozdziałami ze wskazówkami dla dorosłych opiekunów. Powstały one we współpracy z dr Jagodą Sikorą, psychologiem dziecięcym.

MI SIĘ | Teatr dla dzieci

Monika Szostek

Nie chce MI SIĘ spać – mówi najmniejszy skarb misiowej rodziny – Chce MI SIĘ bawić! Na doskonałą teatralną zabawę zapraszamy najmłodszych widzów w wieku 1–5 lat w niedzielę, 20 marca 2022 r. o godz. 16.00.

Inspiracją dla najnowszego spektaklu Teatru „Chrzyszcz w Trzcinie” jest codzienność rodziny z małym dzieckiem, które ze względów oczywistych nie przejmujemy się harmonogramem dnia rodziców, a najwięcej chęci do zabawy ma wtedy, kiedy trzeba iść spać. Małe MISIO ma swoje pomysły na zabawę i wciąga w nie całą widownię. Kanwą spektaklu są próby uspiania najmłodszego członka rodziny przez rodzinę MISIÓW.

U źródeł inspiracji stylistycznych leżą matryoski i wańki-wstańki – zabawki z tradycji rosyjskiej i japońskiej. Przedstawienie zrealizowano w nurcie teatru najnowego, więc możemy się spodziewać

przyjaznej atmosfery, spokojnych, naturalnych, wykonywanych na żywo dźwięków i oszczędnej kolorystyki.

Scenografia utrzymana jest w konwencji czerni i bieli, a kształty oparte są o kształt trójkąta. Wyrazistość i proste kolory wspomagają rozwój małego człowieka, działania w sekwencjach porządkują umysł, pojedyncze słowa zachęcają do mówienia.

Nie zabraknie też elementów integracji sensorycznej, tak ważnej dla rozwoju w pierwszych latach życia. Rodzice być może odkryją nowe sposoby usypiania maluchów, a może nawet nowe sposoby na zabawę! Dostosowane do sytuacji epidemicznej bliskie relacje z widzami, typowe dla teatru dla najmłodszych, zastąpione są równoległymi zabawami na odległość, a doświadczanie sensoryczne sztuki skupione jest na stopach – dzieci bawią się w chodzenie po wybranych kolorach i fakturach. Aktorzy nakładają też w trakcie integracji sympatyczne „misiowe” maseczki. Czas trwania ok. 30 min + 15 min zabawy. Zapraszamy do Sali teatralnej w Oficynie Wschodniej przy ul. Papierniczej 2!

Bilety: 20zł/osoba (dostępne na Ekobilet.pl, w kasie dworku oraz w miarę wolnych miejsc przed spektaklem); liczba miejsc ograniczona.

Powinniśmy wrócić do podstaw

O wolności słowa i jej braku, zobowiązaniach naukowców oraz związkach historii z teraźniejszością z prof. Fulyą Atacan, stypendystką programu Scholars at Risk, rozmawia Aleksandra Szymańska-Niekań.

Rozmawiamy w Willi Decjusza, gdzie spędziłaś kilka ostatnich miesięcy w ramach sieci Scholars at Risk. Co Cię skłoniło, aby skorzystać z tego programu?

Fulya Atacan: Ponad pięć lat temu pracowałam jako profesor nauk politycznych i stosunków międzynarodowych na Wydziale Uniwersytetu Technicznego Yildiz w Stambule. W 2016 r., wraz z grupą blisko 200 naukowców z całego kraju, podpisaliśmy petycję promującą pokojowe rozwiązanie konfliktu kurdyjsko-tureckiego. W konsekwencji, dekretem rządu wszyscy sygnatariusze zostali usunięci z uniwersytetów. Nie mogliśmy dłużej nauczać, a nasze prace i badania naukowe zniknęły z bibliotek. Co więcej, zarekwirowano nasze paszporty, a to oznaczało, że zostaliśmy uwięzieni na terenie Turcji. Gdy tylko odzyskałam paszport, zaaplikowałam do sieci Scholars at Risk, aby poszukać miejsca, gdzie będę mogła kontynuować pracę naukową. W ten sposób trafiłam do Krakowa, gdzie Uniwersytet Jagielloński i Instytut Kultury „Willa Decjusza” zaproponowały mi współpracę i sześciomiesięczny pobyt rezydencjalny.

Co dla Ciebie oznacza wolność akademicka?

FA: Podstawą wolności akademickiej jest niczym nieograniczona możliwość prowadzenia badań na wybrany przez naukowca temat. Współcześnie, w wielu krajach, włączając Turcję, rządy za pomocą różnych mechanizmów próbują kontrolować i śledzić badania naukowców, czemu stanowczo się sprzeciwiam. Ponieważ doświadczyłam osobiście ograniczania wolności akademickiej, w swoich publikacjach zawsze staram się pamiętać o aspekcie etycznym. Pisząc o tematach trudnych, mam na uwadze przede wszystkim dobro ludzi. Nie zmienia to jednak mojego przekonania, że naukowiec musi mieć prawo badać i opisywać tematy trudne, ważne i bardzo często nieakceptowane przez rząd.

Jak dzisiaj wygląda sytuacja w Turcji? Jak zmieniły się uczelnie i sama debata publiczna?

FA: Po podpisaniu petycji ludzie zostali surowo ukarani. Mówiono o nas, że doświadczyliśmy „cywilnej śmierci” – ten koncept był używany przez nazistów. Władze mają narzędzia, by skutecznie wykluczać niewygodne grupy. Każdy boi się być sądzonym za swoje działania, więc ludzie zamilkli. To nie znaczy, że w Turcji nie ma już osób, które prowadzą rzetelne, choć niewygodne badania. Są, ale płacą za to bardzo wysoką cenę.

Czy istnieje różnica pomiędzy pracą na uczelni w Polsce a w Turcji?

FA: Pobyt w Krakowie i praca na UJ jest dla mnie pewnego rodzaju „powrotem” do normalnego życia. Niezwykle cenię sobie

Fot. archiwum Stowarzyszenia Willa Decjusza

Fulya Atacan

wraz z grupą tureckich naukowców współtworzyła Wydział Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych na Uniwersytecie Technicznym Yildiz w Stambule, gdzie otrzymała tytuł profesora. Jest autorką licznych publikacji naukowych na temat sufizmu, współczesnych ruchów islamskich i partii islamskich w Turcji i Egipcie. Jako profesor wizytujący, wykładała na uniwersytetach w Belgii, Holandii i Norwegii. Za swoją pracę naukową otrzymała szereg wyróżnień oraz stypendiów. W Krakowie, w Willi Decjusza przebywała od jesieni 2021 do końca lutego 2022 r. w ramach programu Scholars at Risk

wypracowany na nowo rytm. Krakowscy studenci okazali się bardzo zainteresowani tematyką moich zajęć, a możliwość dyskusji i ujrzenia odmiennej perspektywy na pewne zagadnienia uważam za bezcenne doświadczenie. Jako osoba z zewnątrz potrzebowałam trochę czasu, by poznać pewne struktury. Jednak, moim zdaniem, to nie system nauczania jest kluczowy, a wypracowane relacje i możliwość konfrontacji swoich poglądów. Poza tym, naukowcy – są do siebie podobni niezależnie od narodowości.

Czy znalazłaś inspirację w Krakowie?

Czy spodobał Ci się Kraków?

FA: Kraków oczarował mnie przede wszystkim swoją elegancją. Miasto jest pełne życia, ale nie w przesadzony, krzykliwy sposób. Bardzo polubiłam i doceniam duży wybór muzeów i zielonych miejsc. Można być w mieście, spacerować i być blisko natury.

Czego możemy Ci życzyć na przyszłość?

FA: Może odrobinę optymizmu? Będąc tutaj i zagłębiając się m.in. w historię II wojny światowej, zrozumiałam, że wiele wydarzeń historycznych powinno zostać przemyślanych na nowo. Analiza zaślności pozwala lepiej zrozumieć dynamikę dzisiejszych wydarzeń. Potrzebuję optymizmu, bo znam cenę, jaką ponieśli ludzie w konsekwencji wojny. Nie powinniśmy zapominać, że wciąż mamy dług do spłacenia. W tureckich wiadomościach pojawiła się informacja o śmierci 19 uchodźców, którzy zginęli w drodze powrotnej z Grecji do Turcji. Powinniśmy wrócić do podstaw, do humanizmu, i pozbyć się wreszcie obojętności.

Ryszard Kozik

z urodzenia i zamieszkania nowohucianin, były dziennikarz „Gazety Wyborczej”, pracownik Muzeum Krakowa

Widziane z Krzysztoforów

Czytanie w pozycji idąc, czyli jak mus, to mus!

Czytacie czasem, idąc przez miasto? Pytanie nie jest tak całkiem oderwane od rzeczywistości, bo dwa dni temu obok mnie przed przejściem dla pieszych stanął mężczyzna z książką w ręce, a kiedy światło zmieniło się na zielone, ruszył przed siebie, kontynuując lekturę.

Zaimponował mi, przyznaję. Bo choć faktycznie zdarzało mi się, że po opuszczeniu tramwaju lub autobusu (w których czytam zazwyczaj w drodze do pracy lub do domu) stawałem na chwilę na przystanku, żeby doczytać kilka stron rozdziału lub książki (jeśli tyle tylko zostawało mi do końca, a nie mogłem się doczekać, co też się wydarzy). Nie dziwi mnie też zupełnie widok osób czytających np. na ławce na Plantach. Rozumiem, że jak mus czytać, to mus! A jednak takiego swojego wędrowania z książką w rękę przez rozedrgane dźwiękami i ulicznym chaosem miasto sobie nie przypominam. Chyba że przed 30 laty na Gołębiej, w końcu kiedyś te tony lektur polonistycznych trzeba było przeczytać.

Zresztą to być może ze mnie tak głębiej wynika, bo zwykle pędzę przed siebie zamyślony i znajomych nie zauważam (o co mają później mniej lub bardziej poważne pretensje). A jeszcze niedawno wróciłem do słuchania w drodze muzyki, a że często słucham polskiej, to mnie dodatkowo rozprasza i czytanie utrudnia.

Mężczyzna niczego nie słuchał, no i miał na tyle podzielną uwagę, że zmianę koloru światła na przejściu zauważył, choć sprawiał wrażenie zaczytanego bardzo. Niestety nie dojrzałem, co czytał, nie zrobiłem mu też zdjęcia (choć mnie kusilo). Poszedł przed siebie krokiem umiarkowanie szybkim, a ja zostałem z tym pytaniem o czytanie w pozycji idąc (to brzmi prawie jak strzelanie w pozycji leżąc, przyznajcie).

Ale w sumie w Krakowie, Mieście Literatury UNESCO nie powinno mnie to chyba zbytnio zaskakiwać ani tym bardziej dziwić.

Szkoła Pisania Krakowa Miasta Literatury UNESCO ogłosiła niedawno program zimowo-wiosennego semestru. Więc jeśli zainteresuje was któryś z tematów, możecie zaważać o udział w warsztatach, a będzie się działo.

Mira Marcinów (autorka książki „Bezmatek”, laureatka Paszportu „Polityki”) opowie o tym, jak z wyznania zrobić dobrą literaturę. Tajniki flash non-fiction przybliży Michael Downs (autor powieści „The Strange and True Tale of Horace Wells, Surgeon Dentist”), goszczący obecnie w Krakowie w ramach programu Fulbrighta. O tym, „Jak czytać i pisać o podróżach?”, opowiedzą Urszula Jabłońska i Karolina Sulej.

Mnie najbardziej do gustu przypadły zajęcia z Łukaszem Orbitowskim, których tematem będzie „Napad na bank”. Ale udziału w nich nie da się tak po prostu wykupić. Owszem, jest opłata, ale i eliminacje. Do 21 marca trzeba napisać i wystać tekst rozwijający zadany temat. Od autorów zależy, w jakim kierunku wyruszą i co zechcą opowiedzieć. Z wszystkich nadesłanych tekstów wybranych zostanie 12 najciekawszych/najlepiej rokujących/najbardziej błyskotliwie napisanych/najlepszych po prostu (?), a ich autorzy będą mogli wziąć udział w warsztatach i swoje dzieła doszlifować pod okiem doświadczonego już pisarza. A, ważne zastrzeżenie, teksty nie powinny być dłuższe niż 5000 znaków (ze spacjami), a zgłoszenie trzeba wystać na adres pisz@miastoliteratury.pl.

Wracając do czytania i pozycji. Oczywiście wiem, że wielu z was czyta, idąc lub jadąc... uszami, choć sam jakoś do audiobooków nie potrafię się przekonać. Ale ponieważ niedawno przetałem nieprzełamywalne, jak sądziłem, przyzwyczajenie do książek w wersji jedynie papierowej, to kto wie.

A wy jaką pozycję przy czytaniu preferujecie? Idąc, siedząc czy może leżąc?

PS Więcej o Szkole Pisania Krakowa Miasta Literatury UNESCO na: pisz.miastoliteratury.pl/

” Mnie najbardziej do gustu przypadły zajęcia z Łukaszem Orbitowskim, których tematem będzie „Napad na bank”. Ale udziału w nich nie da się tak po prostu wykupić. Owszem, jest opłata, ale i eliminacje. Do 21 marca trzeba napisać i wystać tekst rozwijający zadany temat. Od autorów zależy, w jakim kierunku wyruszą i co zechcą opowiedzieć.

Anna Pasek

W magazynie Parku Edukacyjnego „Branice”, który tymczasowo mieści się przy ul. Igołomskiej, znajduje się obecnie 56 zinventaryzowanych eksponatów. Kolejnych 12 czeka na przeniesienie. Będąca organizatorem skansenu Kraków Nowa Huta Przyszłości SA weszła w posiadanie przedmiotów na podstawie zawieranych z dotychczasowymi właścicielami umów o darowiźnie.

Wizualizacje skansenu w Branicach / archiwum Kraków Nowa Huta Przyszłości

Rośnie ekspozycja Parku Edukacyjnego „Branice”

Napływające nadal zgłoszenia są przez pracowników KNHP na bieżąco weryfikowane. Przedmioty posiadają swoje karty ewidencyjne i wpisy do ksiąg (wpływów, magazynowej, inwentarzowej). Podzielone są na trzy kategorie: artystyczno-historyczne, etnograficzne i rolnicze, przy czym te ostatnie stanowią obecnie większość wśród zgromadzonych eksponatów.

Przedmioty pochodzą z przełomu wieków XIX i XX. Eksponaty rolnicze sięgają pochodzeniem nawet II poł. XIX w.! Obejmują obszar funkcjonowania grupy etnograficznej Krakowiaków Zachodnich. Wśród zgromadzonych dotychczas przedmiotów można wyróżnić m.in.:

- kołatkę – instrument muzyczny używany podczas wrzawy rytualnej Wielkiego Tygodnia. Dodatkowo, dzięki wydawanym podczas potrząsania dźwiękom, instrument służył do płoszenia zwierzyny i do dziecięcej zabawy;
- drewnianą szufłę do zboża z głęboką niecką, powszechnie używaną do pracy w gospodarstwie;

- wóz drabiniasty – typu wasąg z przestrzenną pomiędzy szczeblami wyplataną kosznicą, używany przez jednego z gospodarzy w Zestawicach;
- kredens mieszczański, wykonany z drewna dębowego. Mebel skrzyniowy, dwukondygnacyjny, przeznaczony do przechowywania naczyń. Na jego dolnej części spoczywa nastawa – oszklona po bokach z eliptycznym lustrem pośrodku;
- liczne orczyki konne, służące do mocowania maszyn rolniczych;
- prasę do sera powszechnie używaną w ubiegłym stuleciu do wyciskania twarogu. W niektórych gospodarstwach jest ona stosowana do dziś;
- wrota od nieistniejącej już stodoły z początku XX w. z wyrzeźbioną rozetą;
- drewniane ule i beczkę na kiszoną kapustę;
- gipsową figurę sakralną, polichromowaną z Matką Boską Różańcową stojącą na postumencie usłanym płótnem i różami. Prawdopodobnie z warsztatu częstochowskiego rzemieślnika Stanisława Kazikowskiego;

- chomąta skórzane, w tym jedno z blaszką określającą właściciela i adres;
- toczak – narzędzie służące do ostrzenia noży, z kamieniem opartym na konstrukcji drewnianej;
- wialnię drewnianą służącą do wstępnego oczyszczenia młóconego ziarna, oddzielającą zanieczyszczenia grube (kłosa, zgoniny) i lekkie (plewy);
- drobne ręczne narzędzia wykorzystywane w podkrakowskich gospodarstwach wiejskich w XIX i XX w.

Przedmioty te zostaną poddawane konserwacji i działaniom renowacyjnym. Ciężko czekać na prezentację pierwszym odwiedzającym Park Edukacyjny „Branice”. Ta kolekcja dopiero powstaje, równolegle do działań związanych z inwestycją w infrastrukturę skansenu i z przygotowaniem do przeniesienia oraz rekonstrukcji pierwszych zabytkowych chatup i zabudowań gospodarczych.

Bardzo bogatą kolekcję zabytkowych narzędzi i przedmiotów można także odnaleźć w Nowohuckim Centrum Kultury. Tam, w tzw. chatupie „U Szpinaka”, wśród ogromnej liczby narzędzi używanych w gospodarstwach domowych, makatek, zbiorów dotyczących kulinariów, historii Nowej Huty i folklorystyki, organizowane były (obecnie wstrzymane) warsztaty prowadzone metodą zabawową.

Na koniec apelujemy – jeśli posiadają Państwo przedmioty codziennego użytku (w tym literaturę, wytwory sztuki ludowej, meble itp.), narzędzia rolnicze czy inne wyposażenie i przedmioty mogące stanowić ekspozycję powstającego skansenu i chcieliby je Państwo przekazać – prosimy o bezpośredni kontakt z pracownikami Kraków Nowa Huta Przyszłości SA (biuro@knhp.com.pl).

Park Edukacyjny „Branice” będzie wyjątkowym miejscem

II Festiwal Odpowiedzialnego Podróżowania

Marta Dąbrowska

Zwiedzamy, podróżujemy, wędrujemy, a świat dusi się pod naporem (nas) turystów. Wiedza, jak poznać świat bez nadmiernej czy niepotrzebnej ingerencji z naszej strony, jest wciąż mało powszechna. Czas to zmienić!

Ośrodek Kultury im. C.K. Norwida po raz drugi ogłasza turystyczny alert i organizuje Festiwal Odpowiedzialnego Podróżowania. Będą to cztery dni (17–20 marca) webinarów z ekspertami, którzy zapoznają nas z różnymi aspektami podróży (m.in. środowisko naturalne, lokalna społeczność czy miejscowa gospodarka). Wszyscy jesteśmy turystami, każdy z nas podróżuje. Chcemy zwiedzać i „doświadczać” innej kultury, tradycji, obyczajów – niejednokrotnie jednak powielamy na ich temat zakorzenione w nas stereotypy, schematy i uprzedzenia. Ale powinniśmy to robić odpowiedzialnie i z poszanowaniem ludzi i miejsc, które odwiedzamy.

Podczas tegorocznej edycji zaplanowano dyskusje m.in. o wykorzystywaniu zwierząt w turystyce, wolonturystyce, tworzeniu narracji o świecie i turystyce dostępnej. Festiwal będzie gościł m.in. Annę Mikulską z „OKO.press”, z którą uczestnicy poszerzą wiedzę o wolonturystyce, czyli połączeniu wyjazdów zagranicznych z pracą wolontariacką. Będzie można dostrzec blaski i cienie takich wycieczek. Prezentacja ma skłonić ewentualnych wolontariuszy, by zanim zdecydują się na podróż, zastanowili się nad swoimi kompetencjami, motywacjami i możliwościami.

Ważnym tematem festiwalowych spotkań będzie kwestia zwierząt w turystyce. O popularnych miejscach, w których bezpieczeństwo zwierząt jest zagrożone, opowie Anna Plaszczyk z Fundacji „Międzynarodowy Ruch na Rzecz Zwierząt – Viva!”. Z kolei Łukasz Kocewiak, prowadzący blog „Kartka z podróży”, przedstawi problem komercjalizacji gór wysokich. Opowie o niechcianych pamiątkach po turystach, które – w postaci kilogramów śmieci – zalegają na górskich szlakach. Natomiast Aneta Bilnicka, certyfikowana Asystentka Turystyczna Osoby z Niepełnosprawnością

Czym jest odpowiedzialna turystyka? Na to pytanie spróbują odpowiedzieć goście Festiwalu / fot. Beata Klejbuk-Goździalska

(ATON) i ekspertka w zakresie wdrażania Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami, przybliży problematykę dostępnej turystyki w Polsce.

Celem Festiwalu Odpowiedzialnego Podróżowania jest poszerzenie wiedzy uczestników na temat skutków turystyki masowej/globalnej, by poddać ją krytycznej analizie. Turystyka odpowiedzialna, zrównoważona, świadoma to nie tylko chwilowy trend, to potrzeba realnej zmiany.

Nadchodzące festiwalowe wydarzenia będą dostępne za pośrednictwem platformy ClickMeeting lub podczas równoległych transmisji na Facebooku Nowohuckiego Laboratorium Dziedzictwa. Wstęp wolny. Więcej informacji można znaleźć na stronie: www.okn.edu.pl.

Festiwal dofinansowano ze środków Rady Dzielnicy XVIII Nowa Huta.

Kraków

Ośrodek Kultury
im. C. K. Norwida

Nowohuckie
Laboratorium
Dziedzictwa

II.
FESTIWAL
ODPOWIEDZIALNEGO
PODRÓŻOWANIA / online

17-20 marca 2022

Ośrodek Kultury im. C. K. Norwida

Więcej informacji: www.okn.edu.pl

W marcu zapraszamy na **Miesiąc Krakowianek!**

Nina Gabryś*

Kobiety kształtują nasze miasto, każdego dnia zmieniają rzeczywistość w najróżniejszych dziedzinach, rewolucjonizują naukę, wprowadzają innowacje w biznesie, inspirują niezwykle kulturalne i artystyczne przedsięwzięcia, pracują i angażują się społecznie. Krakowianki są siłą naszego miasta!

Miesiąc Krakowianek, który rozpoczął się z początkiem marca, to wydarzenie zainicjowane przez Urząd Miasta Krakowa, podkreślające właśnie tę wyjątkową rolę kobiet i ukazujące zarówno historyczne, jak i współczesne doświadczenia krakowianek. W programie „Miesiąca” znaleźć można dyskusje, warsztaty, spektakle i wystawy. Zaplanowane wydarzenia to okazja do rozmowy o kobiecej solidarności i „herstorii”. To szansa do debaty na temat praw kobiet i przestrzeń do celebracji kobiecych sukcesów.

W marcu pragniemy także zachęcić krakowianki do działania na rzecz zdrowia, dlatego odbędą się prelekcje i warsztaty poświęcone profilaktyce raka piersi. Zapraszamy na spacerzy szlakiem krakowskich artystek, emancypantek, naukowiec, warsztaty o fotografii i siostrzeństwie, prelekcje o historii kobiet, debatę o literaturze kobiecej i spotkanie o krakowskim programie in vitro. Miesiąc Krakowianek zamknie Gala Nagrody im. Kazimierzy Bujwidowej, podczas której przyznane zostaną po raz pierwszy statuetki czterem wyjątkowym krakowiankom. Serdecznie zapraszamy na wydarzenia zaplanowane w ramach Miesiąca Krakowianek!

Miesiąc Krakowianek jest częścią Projektu #Krakowianki, interdyscyplinarnego przedsięwzięcia o charakterze społeczno-kulturalnym, którego celem jest zwrócenie uwagi na rolę kobiet w procesie rozwoju miasta i jego przeobrażenia

w aspekcie społecznym, artystycznym, gospodarczym i naukowym. Więcej szczegółów można znaleźć na stronie: krakowianki.krakow.pl.

*pełnomocniczka prezydenta Krakowa ds. polityki równościowej

 Kraków

Bez seksu proszę

Reż. Janusz Sztybel

11.03 / piątek / 19:00

12.03 / sobota / 16:30 i 20:00

TEATR
VARIÉTÉ

Nie tylko dla pań!

Patrycja Psuj

Zbliżają się dwa duże i bardzo przyjemne święta – 8 marca Dzień Kobiet oraz obchodzony dwa dni później Dzień Mężczyzny. Z tych okazji Ośrodek Kultury Kraków-Nowa Huta zaprasza do wspólnego świętowania!

Niech nikogo nie zmyli powszechnie panująca opinia, że Dzień Kobiet to pozostałość po poprzednim ustroju politycznym. Pierwsze doniesienia dotyczące obchodów święta kobiet, tzw. Matronaliów, sięgają już starożytnego Rzymu. W czasach nowożytnych za początek ruchu prokobiecego uznaje się strajki w Ameryce Północnej i Europie, kiedy kobiety pracujące w fabrykach zaczęły domagać się równego traktowania i wynagrodzenia. Pierwsze oficjalne świętowanie Dnia Kobiet miało miejsce w 1909 r. w Stanach Zjednoczonych. Na całym świecie ten dzień miał służyć krzewieniu idei praw kobiet m.in. do głosowania, pracy

czy edukacji. Data 8 marca utożsamiana jest więc z walką sufrażystek o prawa polityczne.

Dzień Mężczyzny nie jest tak popularny, choć z roku na rok zyskuje na popularności. Międzynarodowy Dzień Mężczyzny obchodzony jest na świecie 19 listopada, z kolei w Polsce – 10 marca – to data związana z katolickim wspomnieniem 40 Świętych Męczenników z Sebasty.

Już 4 marca w Klubie Dukąt odbędzie się „Babskie party”, czyli warsztaty rękodzielnicze połączone z grami towarzyskimi wspomagającymi myślenie, a 8 marca „Koncert życzeń dla pań i panów” przygotowany przez Klubową Grupę Poetica (będą kwiaty i słodki poczęstunek). Także w Klubie Aneks odbędzie się spotkanie okolicznościowe „tylko dla pań”.

Klub Jedność 7 marca zaprasza na kobiecą imprezę „Raz na obcasach, raz w adidasach”, a dzień później w Klubie Karino odbędzie się przebierana, muzyczna impreza w stylu lat 80.! Także 8 marca w Klubie Zakole będzie można uczestniczyć w programie artystycznym przygotowanym z okazji Dnia Kobiet – w formule online.

10 marca w OK Kraków-Nowa Huta będzie wyjątkowo rozśpiewany. Klub Mirage tego dnia zaprasza na recital Krzysztofa Bigaję, który zaśpiewa piosenki z repertuaru m.in. Zbigniewa Wodeckiego czy Franka Sinatry. Z kolei Klub Zgody zaprasza na świętowanie Dnia Kobiet i Mężczyzny wspólnie z Martą Kwiatkowską. Szczegóły można znaleźć na: www.krakownh.pl.

Seniorze, czekamy na ciebie!

Wszystkich, którzy mają dosyć samotności i siedzenia w domu, chętnie wezmą udział w warsztatach i co najważniejsze – są seniorami – Nowohucka Akademia Seniora zaprasza na spotkania! Korzyści? Nowe znajomości, brak nudy, lepsze samopoczucie! W ofercie programowej NAS znajdu-

ją się rozmaite bezpłatne wykłady, warsztaty oraz dodatkowo płatne kursy, wyjścia do instytucji kultury i spacer z przewodnikami. Z wyjść kulturalnych można korzystać wraz z osobą towarzyszącą.

Obecnie prowadzone są zapisy na płatne zajęcia z: jogi, gimnastyki na kręgosłup, historii sztuki oraz obsługi laptopa i urządzeń mobilnych. Kursy rozpoczynają się w marcu.

Nowohucka Akademia Seniora to wspólna inicjatywa Stowarzyszenia Przyjaciół Nowej Huty oraz Ośrodka Kultury Kraków-Nowa Huta, która działalność rozpoczęła w lutym 2010 r. Od roku akademickiego 2021/22 prowadzeniem NAS i jedynym organizatorem zajęć jest Ośrodek Kultury Kraków-Nowa Huta. Oferta Akademii dostępna jest na stronie: nowohuckaakademiaseniora.pl. (PP)

Kraków

OŚRODEK KULTURY
KRAKÓW-NOWA HUTA

os. Centrum A 6a
tel. 12 644 68 10, 504 419 164
nas@krakownh.pl

www.nowohuckaakademiaseniora.pl

**zajęcia
wykłady
spotkania z kulturą**

Anna Okońska-Walkowicz
pełnomocnik prezydenta Krakowa ds.
polityki senioralnej

Krakowskie szkoły mogą łączyć pokolenia

Czytelników może zaskoczyć fakt, że polityka senioralna naszego miasta dotyczy także dzieci i młodzieży, a staje się to za sprawą programu „Edukacja do późnej dorosłości”. Bywa, że ten element miejskich polityk senioralnych określa się edukacją do starości. W Krakowie w tytule programu użyto jednak określenia tego etapu w życiu człowieka stosowanego w psychologii rozwojowej, czyli terminu „późna dorosłość”. Program upowszechniany jest przez Miasto już od siedmiu lat w krakowskich szkołach samorządowych, jednak niewiele placówek bierze w nim udział.

Przynajmniej słabego zainteresowania leży prawdopodobnie nie w niedocenieniu problemów, które próbuje rozwiązywać wspomniany projekt, lecz w natłoku zadań, jakie stoją obecnie przed szkołą samorządową oraz trudnościami organizacyjnymi, które przyniosły ostatnia reforma i pandemia.

Szkola wielką szansą

Może niniejszy artykuł sprawi, że o wdrożenie programu w poszczególnych szkołach upomną się czytelnicy KRAKOWA.PL, szczególnie rodzice i dziadkowie uczniów. Warto, bo na pomyślne starzenie się pracuje się przez całe życie, dbając np. o zdrowe odżywianie, dobrą kondycję fizyczną, ciekawy sposób spędzania czasu wolnego, rozległe zainteresowania oraz bogate relacje rodzinne i towarzyskie. Szkoła, obok rodziny, ma ogromną szansę inspirowania takich doświadczeń, dzięki którym uczniowie ukształtują w sobie postawy w przyszłości zapewniające im zdrowe starzenie się. Uczucie się odpowiedzialności za siebie, swoje zdrowie i swoją edukację przez całe życie to kompetencje, które szkoła powinna kształtować. Wypracowanie ich to jedno z zadań edukacji do późnej dorosłości – programu szczególnie cennego wobec demograficznej sytuacji Europy.

Kształtowanie pożądanych postaw to zadanie niebywale trudne, bo trudno o myślenie w dzieciństwie czy młodości o tym, że będzie się osobą starszą. Jak zatem realizować założenia tego typu edukacji?

Spotkania pokoleń w działaniu

Przyczynkiem mogą być spotkania pokoleń w działaniu. Naturalna przy takich doświadczeniach refleksja pomoże zbudować obraz siebie w starości. Ten może wpływać na wybory, na styl życia i system wartości.

Aby ułatwić szkołom oswojenie starości, Miasto zorganizowało konkurs dla nauczycieli na najciekawsze scenariusze zajęć, z których można skorzystać, zerkając na stronę dlaseniora.krakow.pl (zakładka: Edukacja do Późnej Dorosłości). Od siedmiu lat organizujemy również konkurs dla uczniów „Działajmy Razem”, a w niedalekiej przyszłości chcemy przyznawać zaszczytny certyfikat „Szkoly Łączącej Pokolenia”.

Z końcem lutego w Biuletynie Informacji Publicznej została ogłoszona kolejna edycja konkursu „Działajmy Razem” dla szkół i uczniów na najciekawsze pomysły wspólnych działań uczniów ze starszymi osobami. Mają to być działania nie dla seniorów, lecz z nimi. Szkoła, która przedstawi godny realizacji projekt, może otrzymać nawet 12 tys. zł na jego wykonanie. Jest też przede wszystkim nadzieja, że młodzi autorzy pomysłów, a później ich realizatorzy, pomyślą o sobie w starości, przełamają szereg stereotypów związanych z tym okresem życia człowieka i docenią starszych krakowian. Jest też nawet pewność, że seniorzy-uczestnicy programu zachwycą się przedstawicielami pokolenia swoich wnuków, którzy wspólnie z nimi będą realizować program. „Nie wiedziałem, że są tacy fajni” – mówili na podsumowaniach projektu o seniorach uczniowie, a seniorzy puentowali: „To ciekawi, młodzi ludzie!”. Czy to nie łączy pokoleń?

O warunkach ubiegania się o certyfikat „Szkoly Łączącej pokolenia” można przeczytać zarówno na stronie dlaseniora.krakow.pl, jak i na: portaledukacyjny.krakow.pl.

” **Z końcem lutego w Biuletynie Informacji Publicznej została ogłoszona kolejna edycja konkursu „Działajmy Razem” dla szkół i uczniów na najciekawsze pomysły wspólnych działań uczniów ze starszymi osobami. Mają to być działania nie dla seniorów, lecz z nimi. Szkoła, która przedstawi godny realizacji projekt, może otrzymać nawet 12 tys. zł na jego wykonanie.**

Nie chciałbym powtórki z rozrywki

– Referendum może być przydatnym narzędziem, ale trzeba je starannie przygotować – mówi radny Adam Migdał, przewodniczący powołanej przez Radę Miasta Krakowa Komisji ds. przygotowania referendum lokalnego. Rozmawia Ryszard Kozik.

Jedni twierdzą, że do referendum należy się odwoływać tylko w wyjątkowych sytuacjach. Drudzy chcieliby rozstrzygać sporne kwestie w powszechnym głosowaniu jak najczęściej. Która z tych postaw jest Panu bliższa?

Adam Migdał: To trudne pytanie. Bo jeśli odpowiem, że chciałbym częstego głosowania, to ci, którzy mnie wybrali na radnego, mogą zapytać: „Ale zaraz, to po co my na ciebie głosowaliśmy, skoro sam nie potrafisz podjąć decyzji?”. A jeżeli powiem, że referendum powinno się organizować tylko w wyjątkowych sytuacjach, to jego zwolennicy zarzucą mi, że jestem przeciwnikiem samej idei.

Trzeba wypośredkować. Mamy doświadczenia związane z referendami z 2014 r. i powinniśmy je wykorzystać. Nie chciałbym, żebyśmy powtórzyli sytuację sprzed lat i zrobili referendum ze źle zadanyimi pytaniami. One powinny dotyczyć ogółu mieszkańców, a nie tylko grupy. Muszą też być bardzo precyzyjnie sformułowane. Jeżeli bowiem zapytamy: „Czy chciałbyś, żeby w mieście było więcej zieleni?”, to z góry możemy założyć wynik: zdecydowana większość będzie za. Poza tym przecież już teraz staramy się robić wszystko, aby tej zieleni w mieście było jak najwięcej. Nic więc nam wynik takiego głosowania nie da.

Musimy wybrać zagadnienia, które chcemy skonsultować z mieszkańcami, a następnie poprosić ekspertów o pomoc w sformułowaniu pytań. Tak, żeby mieszkańcy wiedzieli, o co są pytani, a Rada Miasta Krakowa i Prezydent dostali precyzyjne wskazówki do swoich działań.

Referendum staje się też czasem formą rozgrywki politycznej. Zwłaszcza że połączenie go – jak przed ośmioma laty – z wyborami (wówczas do europarlamentu) sprawia, iż rosną szanse na to, by wyniki głosowania były wiążące.

AM: Traktowanie referendum jako rozgrywki politycznej jest moim zdaniem nie na miejscu. Frekwencja rzeczywiście będzie wyższa przy okazji wyborów. Samodzielne referendum cieszyłoby się równie dużym zainteresowaniem tylko wtedy, gdyby problematyka referendum poruszała całe miasto. Koszty i tak poniesiemy, bez względu na to, czy wynik głosowania będzie wiążący, czyli weźmie w nim udział minimum 30 proc. mieszkańców, czy nie. Zatem w interesie nas wszystkich leży to, żeby coś z wydanych środków jednak wyniknęło. Także dlatego warto, aby referendum poprzedziła dobrze przygotowana kampania informacyjna.

Fot. Bogusław Świerowski

Adam Migdał

należy do klubu radnych Przyjazny Kraków. Pracuje w komisjach: Planowania przestrzennego i ochrony środowiska; Ekologii i ochrony powietrza; Sportu i kultury fizycznej. Jest wiceprzewodniczącym komisji rewizyjnej, przewodniczy Komisji ds. przygotowania referendum lokalnego

Dlaczego właśnie teraz powstała komisja referendalna?

AM: Zaczęło się od wystąpienia grupy aktywistów, którzy chcieliby, zadając pytania mieszkańcom, wymóc pewne działania na Radzie i Prezydencie. Termin w zasadzie określany jest prawie na „już”, choć nie wiadomo, o co aktywiści chcą zapytać. Uznaliśmy więc, że skoro pojawiają się takie głosy, to należy je potraktować poważnie.

Sam czasem chętnie odwołałbym się do głosu ogółu mieszkańców. Zwłaszcza że zazwyczaj grupy protestujące przeciwko czemuś – np. inwestycjom – mówią, że występują w imieniu ogółu, podpisują się pod petycjami „mieszkańcy Krakowa”. Warto byłoby więc czasem, gdy nie udaje się osiągnąć porozumienia, móc się odwołać do opinii faktycznie wszystkich (którzy zechcą wziąć udział w głosowaniu). Ale nie możemy tego nadużywać, bo gdybyśmy chcieli zbyt często organizować referenda, wydając na nie pieniądze przesunięte z innych pozycji w budżecie, mieszkańcy nie byłoby tym zachwyceni.

Można zatem powiedzieć, że ogłaszacie szeroki nabór potencjalnych tematów referendalnych?

AM: Tak, będziemy się wstuchiwać w głosy różnych środowisk, zbierzemy propozycje, przeanalizujemy je. Nie chciałbym powtórki z rozrywki i pisania pytań w ostatniej chwili, na kolanie. Przed ośmioma laty zapytaliśmy mieszkańców m.in. o to, czy chcą budowy systemu monitoringu wizyjnego, który poprawi bezpieczeństwo w mieście. Byli na tak. Tylko jaka ma być forma tego monitoringu? Bo ja np. nie chciałbym, żeby mnie obserwował każdy stęp w mieście.

Jestem przekonany, że referendum może być mądrym i przydatnym narzędziem, także dla radnych i prezydenta. Trzeba jednak dobrze się do niego przygotować, w niezbyt odległym terminie.

Światowid – kamienna rzeźba będąca kopią idola ze Zbrucza, stojąca u podnóża Wawelu w Krakowie / fot. Bogustaw Świerzowski

Neopogańskie fascynacje

Michał Koziół

„Zechciej pan uczynić ślub bogom ojczystym, że dziś jeszcze odwiedzisz łąsą-górę, którą napytałem w bliskości Krakowa. O pierwszej przyjadę do pana, i udamy się dla obejrzenia tej starożytnej posady, która była niegdyś świętą, a dziś przedmiotem być ma naszej ciekawości”. List tej treści wystął 5 listopada 1817 r. Zorian Dołęga-Chodakowski do Jerzego Samuela Bandtkiego, krakowskiego historyka i bibliofila.

Zorian Dołęga Chodakowski, dziś kreowany na jednego z ojców polskiego neopogaństwa, czyli „rodzimowierstwa”, jest niewątpliwie postacią niezwykle ciekawą i godną przypomnienia. Urodził się w 1784 r. w zubożonej rodzinie szlacheckiej jako Adam Czarnocki. W swoim krótkim życiu, zmarł bowiem w wieku 40 lat, zaliczył wszystko, co było udziałem jego pokolenia. Wzięty przymusowo w żołdactwo zdezerterował i wstąpił do Wojska Polskiego. W szeregach 5. pułku piechoty brał udział w wojnie z 1812 r. Po klęsce Napoleona ze zrozumiałych powodów zmienił nazwisko i odtąd nazywał się już Zorian Dołęga-Chodakowski. Przyjaciele tłumaczyli sobie, że pseudonim nie był dobrany przypad-

kowo. Zorian to syn zorzy, a Chodakowski, bo chodząc pieszo po wioskach, po chutorach i horodyszczach, zamierzał szukać śladów dawnej słowiańszczyzny. Nie była to jednak praca łatwa.

Na tropie słowiańszczyzny

Michał Wiszniewski, historyk literatury i profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, pisat: „Widziałem, jakich Chodakowski doświadczał trudności, choć umiał wszystkie dyalekta ruskie i polskie, chodził w obdartej kurtce i częstował wódką. Lud albowiem wiejski zamyka serce i duszę przed człowiekiem, którego za coś wyższego poczytuje od siebie; nie przypuszcza go do tajemnic swoich uczuć wymykających się w słowach i piosnkach, ani będzie śpiewał za pieniądze jak Tyrolczyk. Nie jedna rusokosa (!) słowianka czuła prośby Chodakowskiego o piosenkę brata za natrętną miłość; nieraz zamiast piosenki zelżywe słowa odnosił; a czy go czasem i co gorszego nie spotkało, zaręczyci nie mogę”.

Swoje ludoznawcze wędrowki rozpoczął Zorian prawdopodobnie ok. 1814 r. Przez trzy lata przewędrował Wotyń i Podole, dotarł nawet na Zadnieprze. Pokłosiem tych wędrowek była praca „O Słowiańszczyźnie przed chrześcijaństwem” ogłoszona w 1818 r. Były to czasy rodzenia się polskiego romantyzmu, wielkiego zainteresowania przeszłością i ludowością. Nie można się więc dziwić, że praca Chodakowskiego została zauważona. Sam książkę Adam Jerzy Czartoryski zainteresował się etnograficznymi zapiskami niestrudzonego wędrowca. Otrzymane od księcia stypendium umożliwiło Chodakowskiemu wyprawę do Małopolski, którą rozpoczął 17 września 1817 r. i która trwała do czerwca 1818 r. Zwiedził wtedy m.in.: Sandomierz, Częstochowę, Chęciny, Lelów, Pilicę, Skatę, Kraków, Przemyśl, Lwów, Potylicz, Żółkiew oraz Gródek Jagielloński.

Nieudane wyprawy

Ambroży Grabowski, krakowski księgarz, antykwariusz, kolekcjoner, a przede wszystkim historyk amator, którego notatki są niezastąpionym źródłem wiedzy o XIX-wiecznym Krakowie, spotkał się z Chodakowskim. W swoich wspomnieniach pisze, że ten pasjonat, co „z kijem w rękę i torbą na plecach pieszo kraj obchodził”, przybył do Krakowa z „wielkim zapasem notat i rysunków, które

sam przysposabiał”. Pobyt Chodakowskiego pod Wawelem trwał podobno kilkanaście dni. Zwiedzał krakowskie kościoły i klasztory. Nawiązywał znajomości z przedstawicielami krakowskiego świata naukowego. Potwierdza to cytowany wyżej list do Jerzego Samuela Bandtkiego, w którym proponował wspólną naukową wyprawę na podkrakowską Łysą Górę. Z listu nie dowiadujemy się, gdzie znajdował się cel tej wyprawy. Jednak zważywszy, że miano na nią wyruszyć z Krakowa o godzinie pierwszej po południu, a na początku listopada dzień jest już krótki, można przypuszczać, iż chodziło o tak nazywane wzniesienie w niezbyt odległych Opatkowicach. Góra ta położona jest na prawym brzegu Wisły, czyli była już w zaborze austriackim, za granicą Wolnego Miasta Krakowa. Można podejrzewać, że niedługie, ze względu na zapadający zmrok, zwiedzenie Łysej Góry trochę rozczarowało poszukiwacza śladów po dawnej słowiańszczyźnie, gdyż prawdopodobnie nie udało się tam znaleźć żadnych pogańskich relikwii.

Nie było to jedyne rozczarowanie, jakie spotkało Zoriana Chodakowskiego w czasie jego krakowsko-małopolskiej wyprawy. Po zwiedzeniu miasta i jego najbliższych okolic niez mordowany Zorian – jak pisze Ambroży Grabowski – „wsiadł na wózek góralski próżno z Krakowa do gór powracający i puścił się w Tatry za ulubionym mu śledzeniem, lecz powróciwszy, nie był kontent z tej wyprawy i uznał się, że mu się trudy tej drogi nie opłaciły, gdyż plon zebrał ubogi, tak jak i w okolicach samego Krakowa, gdzie już podań i pieśni mało pozostało, a to może za wpływem licznego duchowieństwa krakowskiego, które te zabytki pogaństwa niszczyło”.

Wschodnie fascynacje

Chodakowski był w Krakowie jeszcze w grudniu 1817 r. Prosił wówczas Jerzego Bandtkiego o wyjaśnienie, co to za roślina, owa bylica, którą w noc Kupały przepasywały się kiedyś polskie panny. Wiedza ta była mu potrzebna w związku z zamówieniem u krakowskiego malarza Jana Danielskiego obrazu przedstawiającego „Sobótki z wystawieniem całej uroczystości, ile mogę o niej wiedzieć: w jednej stronie dwanaście dziewic jednakowo ubranych są w korowodzie koło ognia, w drugiej motojce przeskakują koło ognia”. Oprócz dziewcząt przepasanych bylicą malarz miał namalować także starsze nie-

Trzeba przyznać, że ta fascynacja słowiańskim wschodem jest udziałem także i naszych współczesnych neopogan, których w Krakowie nie brakuje i którzy bardzo chętnie zdobią swoje strony internetowe obrazkami zdecydowanie wschodniego pochodzenia.

wiasty trzymające w rękach bylice i inne zioła obdarzone rzekomo mocą magiczną. List ten dowodzi nie tylko braku znajomości botaniki, ale także fascynacji wschodnią słowiańszczyzną. Chodakowski nazywa bowiem z ukraińska motojkami podkrakowskich kawalerów.

Trzeba przyznać, że ta fascynacja słowiańskim wschodem jest udziałem także i naszych współczesnych neopogan, których w Krakowie nie brakuje i którzy bardzo chętnie zdobią swoje strony internetowe obrazkami zdecydowanie wschodniego pochodzenia. Także w ich własnych tekstach nie brak dziwnych rusycyzmów czy rutenizmów. Na przykład we wzorcowym scenariuszu święta Kupały znajdujemy taką oto kwestię, którą powinien wypowiedzieć żerca, czyli pogański kapłan otwierający uroczystość (pisownia oryginalna): „Kupalnocka trwa krutko, więc powiedzmy: Kupalskaja noczka korotkaja, Sounijka, Sounijka Sounijka rana uchodziła, Rana uchodziła, pole oswiaćta”.

Kalendarium krakowskie

2 marca 1981

termin realizacji bonów na cukier za luty przedłużono do 10 marca.

3 marca 1945

wznowił działalność Okręg Krakowski Ligi Morskiej.

4 marca 1989

w „Dzienniku Polskim” ukazuje się ogłoszenie: „Damski komplet skórzany — sprzedam”.

5 marca 1945

Akademia Sztuk Pięknych informuje o rozpoczęciu naboru.

6 marca 1856

„Skład tłuszczów” Fleischa i Goldschmiedla przy ul. Floriańskiej oferuje krakowianom: „węgierską białą stoninę do topienia, wędzoną stoninę do jedzenia i topienia, paprykową stoninę do chleba, stoninę do szpikowania, szmalec, sadło młode oraz sadło stare po cenach najumiarkowańszych”.

7 marca 1902

Starostwo krakowskie zwraca się do Gminy Półwie Zwierzynieckie z pytaniami: „Jaka jest powierzchnia zakupić się mającego stawu? Czy i jakie wstępne przeprowadzono co do tego rokowania z konwentem P.P. Norbertanek?”

8 marca 1902

w szpitalu św. Łazarza umiera Baśka Zwierzyniecka, znana krakowska dziwaczka.

9 marca 1858

na Rynku Głównym po raz pierwszy odbywa się „rewizja mleka i śmietanki”. Badanie nabiątu przeprowadza uzbrojony w „mlekomierz” i „odczynniki chemiczne” farmaceuta. Stwierdzono co prawda przypadki dolewania wody do mleka, ale badanie dowiodło, „iż znana na Zachodzie sztuka robienia mleka, obcą jest jeszcze naszym włościanom”.

11 marca 1902

„Naprzód” donosi: „Krwawą bójkę stoczyli w sobotę po południu na Zwierzynku rekruci, wracający w stanie podchmielonym z poboru wojskowego. W bójce tej zostali zranieni nożem: Jan Ludwikowski, podwójci z Piekar, który otrzymał pchnięcie nożem w łopatkę, Tomasz Jasiótek (rana w prawej łopatce), Józef Zażeszczuk (złamanie mostka) i Andrzej Sobesta (guzy na głowie). Rannych odstawiono pogotowie ratunkowe na klinikę chirurgiczną”.

12 marca 1917

w Teatrze Miejskim premiera „Bajki o Maćku Piecuchu i pannie Gapiomile królownie” według scenariusza, z kostiumami i dekoracjami Zofii Stryjeńskiej.

Konkurs

Bez seksu proszę” to klasyka gatunku. Konstrukcja scenariusza daje zarówno aktorom, jak i reżyserowi niemałe pole do popisu. Mieszanka nieprawdopodobnych wydarzeń, błyskotliwych dialogów oraz szybkiej akcji bez wątpienia zapewni niezapomnianą rozrywkę.

Chcemy dać możliwość przekonania się o tym, dlatego proponujemy konkurs: do wygrania dwa podwójne zaproszenia na spektakl

„Bez seksu proszę” w Teatrze Variété. Jedno na 11 marca (piątek) o godz. 19.00, a drugie na 12 marca (sobota) o godz. 20.00.

Aby mieć szansę na wygraną, wystarczy odpowiedzieć na pytanie: w którym roku i w jakim mieście odbyła się premiera oryginalnego spektaklu „Bez seksu proszę”? Odpowiedzi należy przesać na adres: redakcja@um.krakow.pl do 6 marca – z dopiskiem, który z podanych terminów Państwu odpowiada. (PW)

Międzynarodowy Dzień Przewodnika Turystycznego 2022

Miało Kraków we współpracy z organizacjami przewodniczkimi przytacza się do obchodów Międzynarodowego Dnia Przewodnika Turystycznego.

10 marca o godz. 11.00 zapraszamy na spotkanie online pod hasłem „Kraków nadal zaskakuje”. Bohaterkami spotkania, organizowanego wspólnie z Federacją Stowarzyszeń Przewodniczkich i Muzeum Krakowa, będą słynne krakowianki. Przybliżymy także jedną z najnowszych ekspozycji przygotowaną przez pracowników Muzeum. Spotkanie będzie transmitowane na profilu Facebook Muzeum Krakowa.

Z okazji swojego święta krakowscy przewodnicy tradycyjnie zapraszają krakowian na bezpłatne wycieczki.

Przewodnicy z Federacji Stowarzyszeń Przewodniczkich zapraszają 12 marca o godz. 10.00 na spacer:

- Kraków od początku bez końca – spotkanie przed Pałacem Krzysztofory, Rynek Główny 35;
- 800-lecie powstania Klasztoru Ojców Dominikanów w Krakowie – spotkanie przed klasztorem, ul. Stolarska 12;
- Idźże na Planty... to już 200 lat! – spotkanie pod pomnikiem Grunwaldzkim, pl. Matejki;
- Rzeźba współczesna – park Krakowski – spotkanie przy wejściu do parku od ul. Czarnowiejskiej.

Przewodnicy z Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego im. ks. Karola Wojtyły zapraszają 12 i 13 marca o godz. 10.00 i 15.00 na spacer szlakiem krakowianek – „Kobiety, które tworzyły Kraków”.

Liczba miejsc ograniczona. Na trasy PTTK obowiązuje wcześniejsza rejestracja przez stronę www.kologrodzkie.pl/krakowianki.

Ruszają „pocovidowe zielone szkoty”

Trwająca pandemia covidu-19 to niezwykle trudny i wymagający czas, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży. Z myślą o młodych mieszkańcach Krakowa wystartował wyjątkowy projekt współfinansowany z miejskich środków. Dzięki niemu uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych będą mogli zmienić otoczenie, odpocząć i odetchnąć podczas zielonych szkół.

Tygodniowe zielone szkoty będą organizowane w Centrum Wypoczynku JordaNova oraz Górskim Ośrodku Szkolno-Wypoczynkowym „Pod Durbaszką”, które są filiami samorządowego Centrum Młodzieży im. dr. H. Jordana oraz Młodzieżowego Domu Kultury

„Dom Harcerza” w Krakowie. Pierwszy z nich znajduje się w Beskidzie Sądeckim, w sąsiedztwie lasu sosnowo-modrzewiowego i górskiego potoku. „Klimatyczna i urokliwa okolica sprzyjają tu ładowaniu akumulatorów o każdej porze roku” – informują organizatorzy. Drugi to ośrodek znajdujący się w Małych Pieninach, na wysokości 850 m n.p.m., na północnym stoku Durbaszki.

Rodzice za pięciodniowy wypoczynek połączone z nauką zapłacą, dzięki dofinansowaniu Miasta Krakowa, tylko 150 zł.

Więcej na temat przedsięwzięcia można przeczytać na stronach: cmjordan.krakow.pl oraz www.mdk-dh.krakow.pl.

Kraków

2 lutego 2022 r. weszła w życie uchwała Rady Miasta Krakowa w sprawie oznaczeń taksówek osobowych.

Przedsiębiorcy posiadający już licencję taxi zobowiązani są do wymiany posiadanych oznaczeń do **31 grudnia 2022.**

Zmianie uległy:

- identyfikator kierowcy oraz naklejka z hologramem na przedniej szybie taksówki;
- naklejka z kolorowym herbem na żółtym tle na przednich drzwiach taksówki zastąpiona została naklejką z herbem miasta Krakowa w kolorze niebieskim na białym tle oraz umieszczonym nad nim numerem bocznym taksówki;
- cennik na tylnej bocznej szybie taksówki zastąpiony został informacją o obowiązujących w Krakowie stawkach maksymalnych – czyli takich, których taksówkarzowi nie wolno przekroczyć (w odpowiednich taryfach).

Przedsiębiorco!

Zyskaj nowych klientów
i dołącz do firm przyjaznych rodzinie!

Kontakt:

12 616 52 62, 12 616 51 25

kkr.umk@um.krakow.pl

**Przystąp
do programu!**

Zostań partnerem
programu Krakowska
Karta Rodzinna 3+

19. CRACOVIA MARATON

24.04.2022

BIEG NOCNY 23.04

**CRACOVIA MARATON
DLA ZAWODNIKÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA WÓZKACH 24.04**

**MINI CRACOVIA MARATON
im. P. GŁADKIEGO 23.04**

**CRACOVIA MARATON
NA ROLKACH 23.04**